

Stanovení bezpečnostních hrozeb v ČR na základě socio-ekonomických výsledků

David Kudielka

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **David Kudielka**
Osobní číslo: **A11624**
Studijní program: **B3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Stanovení bezpečnostních hrozeb v České republice
na základě socio-ekonomických výsledků**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární rešerši na téma hrozby v bezpečnostním prostředí ČR.
2. Pojednejte o vývoji vybraných hrozeb v bezpečnostním prostředí ČR.
3. Analyzujte a popište aktuální stav a vliv vybraných hrozeb na bezpečnost v ČR.
4. Formulujte prognózu vývoje vybraných hrozeb na území ČR.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **FRANK L. 2006. Analýza a predikce bezpečnostních hrozeb a rizik v ČR. Dizertační práce, Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.**
2. **Bezpečnostní rada státu, Úřad vlády České republiky. 2000. Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky. Praha.**
3. **LUKÁŠ, Luděk a kol. 2013. Bezpečnostní technologie, systémy a management II. Brno: Radim Bačuvčík – VeRBuM.**
4. **POTŮČEK Martin a kol. 2006. Manuál prognostických metod. Praha: Sociologické nakladatelství.**
5. **ČR. 2011. Bezpečnostní strategie ČR 2011. Usnesením vlády ČR č. 665 ze dne 8. září 2011 o Bezpečnostní strategii České republiky. Praha.**

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Kateřina Sulovská

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

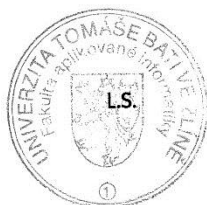
7. března 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

10. června 2014

Ve Zlíně dne 7. března 2014

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- Že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá stanovením bezpečnostních hrozeb v České republice na základě socio-ekonomických výsledků. První část práce popisuje bezpečnostní vývoj v České republice a následně jsou definovány jednotlivé hrozby. V druhé části jsou uvedeny prognózy k jednotlivých vymezeným bezpečnostním hrozbám.

Klíčová slova: bezpečnost, hrozba, prognóza, korupce, nezaměstnanost, sociální podpora, migrace

ABSTRACT

This thesis deals with assessment of security threats in the Czech Republic at the base of socioeconomic results. The first part of this thesis describes the security development in the Czech Republic and particularly threats are defined. The second part of the thesis contains the prognoses to each security threat.

Keywords: security, threat, prognosis, corruption, unemployment, social benefits, migration

Chtěl bych poděkovat paní Ing. et Ing. Kateřině Sulovské za odborné vedení při tvorbě mé bakalářské práce. Také bych chtěl poděkovat své rodině za morální podporu po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ ČR	11
1.1 DEFINICE BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ	11
1.2 VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY STÁTU	11
1.2.1 Vstup České republiky do NATO	12
1.2.2 Vstup ČR do EU.....	12
1.2.2.1 Žádost o členství	12
1.2.2.2 Přístupová jednání.....	13
1.2.2.3 Smlouva o přistoupení	13
1.2.2.4 Ekonomické dopady členství ČR v EU	14
1.3 MEZINÁRODNÍ VZTAHY A JEJICH VLIV NA BEZPEČNOST STÁTU.....	15
2 HROZBY A RIZIKA V BEZPEČNOSTNÍ STRATEGII ČR	16
2.1 DEFINICE BEZPEČNOSTNÍCH HROZEB A RIZIK	16
2.2 KORUPCE A JEJÍ VLIVY.....	16
2.2.1 Vymezení pojmu korupce	16
2.2.2 Korupce v ČR.....	17
2.2.3 Lobbying	19
2.2.4 Boj proti korupci	19
2.3 TERORISMUS	21
2.3.1 Definice pojmu terorismus	21
2.3.2 Terorismus v ČR	23
2.4 NEZAMĚSTNANOST.....	24
2.4.1 Míra nezaměstnanosti.....	25
2.4.2 Nezaměstnanost v ČR	26
2.5 DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY.....	29
2.5.1 Rozdělení sociálních dávek.....	30
2.5.1.1 Dávky poskytované v závislosti na výši příjmu	30
2.5.1.2 Dávky poskytované bez závislosti na výši příjmu.....	31
2.5.2 Zneužívání sociálních dávek v ČR.....	31
2.6 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ.....	32
2.6.1 Definice demografie.....	32
2.6.2 Demografický vývoj v ČR	32
2.6.3 Migrace obyvatelstva	33
2.6.3.1 Vliv migrace na ČR	34
2.7 VYMEZENÍ POJMU PROGNÓZA.....	34
2.7.1 Metody tvorby prognóz.....	35
2.8 ZHODNOCENÍ VYBRANÝCH HROZEB	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
3 BEZPEČNOSTNÍ PROGNÓZA HROZEB V ČR	38
3.1 PROGNÓZY K VYMEZENÝM HROZBÁM.....	38
3.1.1 Problematika korupce.....	38
3.1.2 Problematika terorismu	42

3.1.3	Problematika nezaměstnanosti	43
3.1.4	Problematika zneužívání sociálních dávek	45
3.1.5	Problematika demografického vývoje v ČR	47
ZÁVĚR		49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....		54
SEZNAM OBRÁZKŮ		55
SEZNAM TABULEK.....		56
SEZNAM VZORCŮ		57

ÚVOD

„Snižíme-li prostředky na obranu natolik, že naše bezpečnost bude ohrožena, nebudeme mít žádné domy, žádné nemocnice, žádné školy. Budeme mít jen hořící trosky.“
Denis Healey, bývalý britský státník.

V dnešním zrychleném a nevyzpytatelném světě dochází vlivem dynamických změn prakticky ve všech odvětvích k hrozbám, které se za každou změnou projevují. Tyto hrozby je velice těžké dopředu predikovat. Často dochází k tomu, že společnost začne vnímat hrozbu až je na pokraji únosnosti a může dojít k velkým následkům.

Aby se tomu dalo předcházet, je důležité, aby každá země měla svoji bezpečnostní strategii. Vláda naší země si je tomu vědoma, a proto vychází dokument Bezpečnostní strategie České republiky 2011. Tato strategie zohledňuje vývoj z minulých let a v novém kontextu tu starou rozvíjí. Dále vymezuje naše postoje, definuje postupy a určuje způsoby jak těmto novodobým hrozbám čelit.

Ovšem běžný člověk s tímto problémem a hrozbami (např. terorismus) v zásadě nic nezmůže. Jediné co může udělat, je starat se o svoji osobní bezpečnost, popřípadě chránit své okolí a zastávat určité morální postoje. Občané každého státu by měli společně usilovat o mír, bezpečnost a ochranu svých životů a majetku.

Tato bakalářská práce se zabývá hrozbami na základě socio-ekonomických výsledků, které jsou momentálně velmi aktuální a je potřeba se nad nimi zamýšlet a konat něco pro jejich řešení a předcházení následků, jenž by mohly nastat. V první části práce pojednává o vývoji bezpečnostní situace v ČR, ať už ve vztahu z hlediska vstupu do NATO nebo do Evropské unie. Dále jsou popsány jednotlivé hrozby, které vyplynuly z dynamických změn společnosti. Jedná se o hrozby, které patří do ekonomické a sociální sféry. Patří tam nezaměstnanost, korupce, vnitřní terorismus, zneužívání sociálních dávek v propojenosti na základě demografie. V druhé části práce jsou vytvořeny prognózy k již uvedeným hrozbám na základě důsledné analýzy a ze znalostí sociálního a ekonomického prostředí ČR.

Tyto hrozby jsou problémem pro celou naši společnost, protože ovlivňují každého z nás. Ovlivňují ekonomiku republiky a mají dopad na hospodaření s veřejnými financemi. Nikdo z nás si nepřeje, aby došlo k tomu, že problémy vygradují do konkrétní podoby ve formě konfliktu ve společnosti, demonstracím atd., jak tomu bylo a je v jiných zemích.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BEZPEČNOSTNÍ PROSTŘEDÍ ČR

1.1 Definice bezpečnostního prostředí

Bezpečnostní prostředí je vnějším prostředím ovlivňujícím bezpečnostní politiku státu. Lze jím rozumět prostor, v němž se realizují a střetávají zájmy státu se zájmy jiných aktérů systému mezinárodních vztahů a odehrávají se zde procesy, které mají významný vliv na úroveň bezpečnosti státu. Vývoj v tomto prostředí je ze strany referenčního objektu (národního státu) ovlivnitelný v omezené míře a v závislosti na jeho potenciálu. Bezpečnostní prostředí se oproti prostředí rozkládajícímu se uvnitř plně suverénních států vyznačuje výraznější mírou nepoznatelnosti a sníženou možností kontroly. Jeho charakter je ovlivněn v podstatě anarchickým systémem mezinárodních vztahů. Kde neexistuje nadstátní suverénní globální moc, která by určovala a efektivně vymáhala „pravidla hry“ a regulovala tak chování aktérů tohoto systému. Bezpečnostní prostředí je proto do dané míry prostředím nejistoty. [1]

Zřejmě největší význam pro bezpečnost v ČR má členství v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO), dále pak členství v Evropské unii (EU) a v neposlední řadě jsou velmi důležité naše dobré vztahy s okolními státy, které taktéž většinou patří do zmínovaných organizací. Velký potenciál ohledně bezpečnosti ve světě má rozšiřování obou organizací. Sdružování států na poli bezpečnosti vede k posílení euroatlantické stability.

V posledních letech se staly některé státy a nestátní subjekty nečitelné z hlediska bezpečnosti a jen těžko se v jejich chování někdo orientuje, také proto došlo ke vzniku nestátním subjektům, jako jsou například teroristické organizace, které jsou v některých případech i nepřímo podporované státem a v důsledku nečitelnosti se tyto státy a organizace stávají nevyzpytatelnou hrozbou pro ostatní. Je to zapříčiněno i tím, že se do rukou těchto organizací dostalo mnoho nebezpečných nástrojů, které využívají při svých útocích. [2]

1.2 Vývoj bezpečnostní politiky státu

Velký význam pro bezpečnostní politiku ČR měl politický a geografický vývoj v Evropě. Geopolitický vývoj evropských států na přelomu 80. a 90. let, ať už to bylo rozdělení, rozpad nebo sjednocení, mělo velký význam na chápání bezpečnostní politiky v Evropě, ale také na celém světě.

Již od svého vzniku si ČR uvědomovala důležitost členství v evropských a euroatlantických ekonomických a bezpečnostních organizacích. Hlavně z hlediska rozvoje bezpečnostní strategie bylo členství pro naši republiku nesmírně důležité.

Nejdůležitější organizací z hlediska bezpečnosti je bezesporu NATO, proto se také naše republika snažila získat členství co nejdříve. Dočkali jsme se v roce 1999, kdy se ČR stala oficiálně členem NATO. Členstvím v organizaci jsme se také zavázali k poskytování mezinárodní pomoci v rámci bezpečnosti.

V oblasti míru a prevence konfliktů se v 90. letech výrazně rozšířila Organizace spojených národů (OSN). Vznikla také Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), přesto ČR přikládá největší váhu na poli bezpečnosti organizaci NATO, kterou bere jako hlavního garanta v dané věci. [3]

1.2.1 Vstup České republiky do NATO

Od roku 1993 usilovala ČR o členství v NATO, což jí bylo umožněno i díky programu nazvaném „Partnerství pro mír“ vzniklém v roce 1994. ČR jevila eminentní zájem o členství, a to vedlo k tomu, že v roce 1997 jako první stát ze všech kandidátů zdárně prošla prvním kolem vyhodnocování své způsobilosti. Krom našeho státu bylo členství nabídnuto také Maďarsku a Polsku. Aby byl vstup ČR do NATO potvrzen, muselo být přistoupení schváleno Poslaneckou sněmovnou (15. 4. 1998) a Senátem (30. 4. 1998). Datum oficiálního přijetí ČR do NATO je 12. 3. 1999. [4]

Členství v NATO nepřináší jenom užitek v podobě ochrany svobody a bezpečnosti, ale také povinnosti, k nimž se ČR svým vstupem také zavázala například k pomoci při řešení krizových/mimořádných událostí na území jiných členských států - zahraniční mise vojáků.

Je všeobecně známo, že Aliance usiluje o demokracii a mír ve světě. V roce 2002 pořádala ČR summit NATO.

1.2.2 Vstup ČR do EU

1.2.2.1 Žádost o členství

V Římě 23. 1. 1996 předal náš tehdejší premiér Václav Klaus oficiální žádost ke vstupu ČR do EU. Předmětem předání bylo také memorandum, ve kterém se ČR zavázala k různým aspektům, které spolu členství v EU nese. Získání členství mělo různá úskalí.

Evropská komise vydala tzv. Agendu 200, kde byly vytyčeny podmínky pro vznik členství, které musela ČR dodržet, aby se mohla stát součástí EU. Prezident Václav Havel byl pozván na Lucemburský summit EU v roce 1997, kde se mimo jiné rozhodlo o tom, že ČR společně s dalšími 10 státy bude předložena nabídka ke vstupu do EU. Pan prezident Václav Havel tuto nabídku za doprovodu našeho tehdejšího ministra zahraničí přijal [5].

1.2.2.2 Přístupová jednání

V průběhu přístupových jednání, která začala v roce 1998, vydala Evropská komise průběžné zprávy o plnění podmínek ČR pro vstup do Evropské unie. Zprávy, které Komise vydávala, sahaly až do roku 1993 a monitorovali situaci v ČR na základě zkoumání vztahu k EU a jejím podmínkám. Připravenost na vstup do EU byla velmi důležitá už jenom pro to, aby se později mohla ČR vyrovnat se všemi důsledky, které členství v EU přináší.

Evropská rada, na základě výsledků zprávy z října 2002, rozhodla o přijetí 10 států, a to včetně ČR k datu 1. 5. 2004 [5].

1.2.2.3 Smlouva o přistoupení

Po slavnostním podepsání Smlouvy o přistoupení v Aténách v roce 2003 muselo být uskutečněno občanské referendum o vstupu ČR do EU.

Referendum se konalo ve dnech 13. – 14. 4. 2003 s výsledkem 77,33 % (ANO) a 22,67% (NE). Jak můžeme vidět z tabulky 1, tak volební účast dosáhla 55,21% s počtem platných hlasů 4 457 206.[6]

Oficiálním datem, od něhož je ČR členem EU, je 1. květen 2004, kdy vstoupila v platnost smlouva o přistoupení.

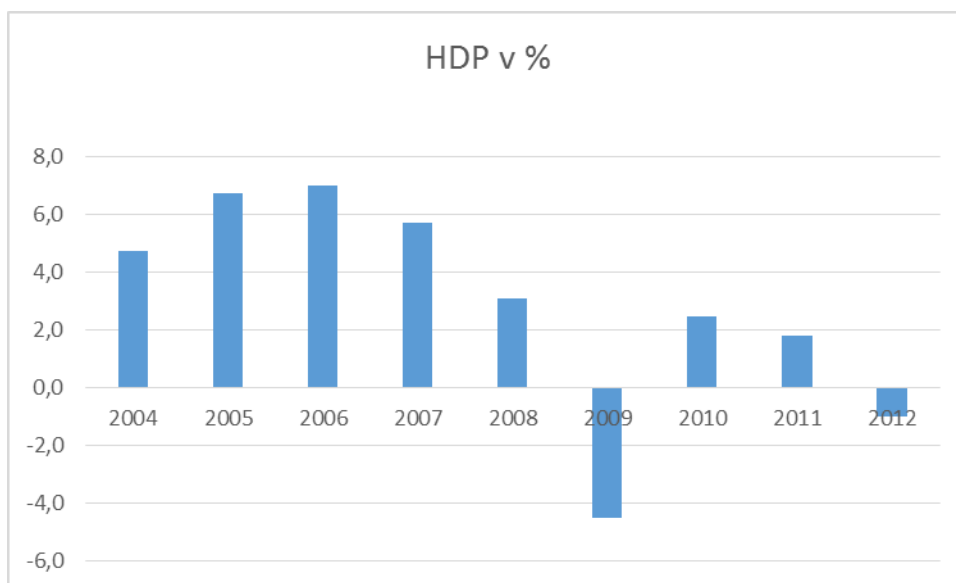
Tabulka 1.: Výsledky referenda o vstupu ČR do EU. [5]

Okresy			Počet oprávn. občanů	Vydané obálky	Účast v %	Odevzd. obálky	Platné hlasy celkem	Počet hlasů ANO	Počet hlasů NE
celkem	zprac.	v %							
14 765	14 765	100.00	8 259 525	4 560 399	55.21	4 557 960	4 457 206	3 446 758	1 010 448

1.2.2.4 Ekonomické dopady členství ČR v EU

Před vstupem naší republiky do EU vznikaly nepodložené pesimistické prognózy o budoucím vývoji naší ekonomiky. Část obyvatel se domnívala, že otevřením hranic ohrozíme dosavadní fungování naší ekonomiky, a to zejména zvýšením konkurence českým firmám těmi zahraničními, bankrotem části českých firem, zvýšením nezaměstnanosti, poklesem výroby a dalšími věcmi s tím spojenými.

Velmi brzy po vstupu do EU se však ukázalo, že tyto prognózy nebyly až tak pravdivé. Vstoupení ČR do jednotného trhu znamenalo zvýšení objemu zahraničního obchodu. Otevřením hranic a přijetím společného obchodního systému se evropský byznys provzdušnil a prognózy ohledně zahraničního obchodu a investic byly pozitivní. Pozitivum na členství je také to, že ČR může čerpat ze strukturálních fondů EU, ačkoli čerpání stále není efektivní a efektivní, především z důvodu špatné hospodárnosti státu a subjektů k tomu určených.

Graf 1.: HDP v ČR od roku 2004 do 2012. [2]

Růst hrubého domácího produktu (HDP) měl vzestupnou tendenci už od roku 2000, a jak můžeme vidět na grafu, tak po vstupu ČR do EU dále rostlo. Měl to za následek zvýšený vývoz našeho zboží do zahraničí. V roce 2007 vypukla v USA světová ekonomická krize, o rok později se dostala do Evropy a zpomalila ekonomický rozvoj téměř všech evropských států a tím i HDP ČR, jak ostatně plyne z grafu. V roce 2009 nastal prudký ekonomický pokles, především kvůli vlivu recese. Hlavním faktorem poklesu byl vývoj v ob-

lasti průmyslu. Podobný případ nastal pak i v roce 2012, kdy se nepodařilo ekonomiku vzkřísit a došlo recesi v důležitých sektorech zahnat.

1.3 Mezinárodní vztahy a jejich vliv na bezpečnost státu

„Ve všech zemích teď probíhá zápas mezi těmi, kdo kladou vlast na první místo a těmi kdo tvrdí, že věk národů musí skončit a že jen světová vláda může vést ke světovému míru. To je světový zápas, který vystřídal studenou válku a který rozhodne o osudu lidstva. V takovém světě jsou globalisté našimi protivníky a našimi spojenci v každé zemi jsou vlastenci.“ – Pat Buchanan

V mezinárodních vztazích je bezpečnost vymezována jako základní hodnota a nejvyšší cíl každého státu či bezpečnostního společenství sdružujícího více států. Bezpečnost jako stav je nejčastěji vysvětlována jako nepřítomnost či neexistence ohrožení nejvyšších hodnot státu či společenství. Stát je bezpečný v tom případě, když je zajištěna obrana jeho území a hodnot, které se na něm nacházejí, fungování jeho institucí a ochrana obyvatelstva. Proto také každý stát usiluje o zajištění vlastní bezpečnosti a zaměřuje se na tři hlavní cíle. Prvním cílem je eliminace možných hrozeb, ať už mají vojenský nebo nevojenský charakter. Druhým je zajištění vnitřního pořádku a soudržnosti, která je tím pevnější, čím zřejmější je kolektivní charakter přijímaných rozhodnutí. A konečně třetí cíl je spojen se zajištěním spravedlnosti a bezpečnosti občanů.[7]

2 HROZBY A RIZIKA V BEZPEČNOSTNÍ STRATEGII ČR

2.1 Definice bezpečnostních hrozeb a rizik

Pojmy hrozba a riziko jsou v bezpečnostní terminologii velmi častá slova, používají se k vyjádření obavy (strachu), že dojde k neočekávané události, která by mohla vést k ohrožení.

Hrozba je vždy primární, nezávisle existující, neodvozený fenomén, který chce nebo může poškodit nějakou chráněnou hodnotu. Je to vnější fenomén (činitel), existuje nezávisle na chtění člověka. Závažnost hrozby je (přímo) úměrná povaze chráněné hodnoty a tomu, jak je tato hodnota ceněna. Hrozba může nastat i náhodně, to jsou především hrozby přírodní, kde můžeme uvést hrozbu povodní, vichřice, zemětřesení. Dále může být hrozba, která je předem zamýšlená. Přípravuje ji, spouští a uskutečňuje jedinec jako v případě hrozby teroristické akce nebo kolektivní aktér při hrozbě ozbrojeného konfliktu.

Riziko je vždy odvozené a odvoditelné z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě analýzy rizik, která vychází i z posouzení schopnosti připravit se na čelení hrozbám. Riziko je vyjádřením pravděpodobnosti vzniku hrozby. Přijatelné riziko je stavem, kdy je vnímáno ohrožení, a jsou připravovány aktivity, jejichž cílem je snížení pravděpodobnosti, že nastane. Společensví, stát, jednotlivec se připravují tak, aby byly případné následky co nejmenší.[8]

Zejména po určitých událostech, jako byl například teroristický útok 11. září 2001, nabyly na důležitosti a začaly být více vnímány hrozby a rizika, které každému bez výjimky hrozí. Nedá se říct, že v dřívější době se na bezpečnost nebral takový zřetel, ale je jasné, že od roku 2001 pravidla týkající se bezpečnosti, výrazně zpřísnila. Ať už to jsou kontroly na letištích, propracovanější monitoring různých oblastí nebo zvyšující se kvalita obrany států. Musíme říci, že dosti faktorům nahrává dnešní moderní, stále se zlepšující a propracovanější technologie v prostředí týkající se bezpečnosti a všeho kolem ní.

2.2 Korupce a její vlivy

2.2.1 Vymezení pojmu korupce

Korupci je možno charakterizovat jako zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Je motivováno snahou po materiálním zisku

nebo získání jiných výhod. Korupce je projevem chyby v rozhodovacím a řídicím procesu. V širším smyslu je účast v korupčním vztahu etickým a mravním selháním jednotlivců. Schopnost instituce korupci potlačovat a bránit se jí je indikátorem kvality vnitřní kultury celého institucionálního systému jako takového a z ní vyplývajících norem chování v příslušných institucích. Výskyt korupce může ohrozit životaschopnost demokratických institucí a tržních ekonomik a zároveň bezpečnost státu, a to jak z hlediska vnitřní, tak i vnější bezpečnosti. [9]

2.2.2 Korupce v ČR

Na území našeho státu není korupce nijak neznámý jev. Téměř ve všech odvětvích byznysu a státní správy je možné se setkat s vlivy korupce, a to především díky nedokonalým zákonům a lidské vynalézavosti. Ač se v posledních letech řeší korupce ve společnosti sebevíc a vyplouvají se na povrch závažné korupční případy, tak se zatím korupci nějak výrazně vymýtít nepodařilo. Nejvíce je spjata se státní správou a státními zakázkami.

Mnoho politiků ve svých předvolebních kampaních slibovalo, že budou proti korupci bojovat a následně se přicházelo a přichází na to, že i někteří z nich byli ti, kteří korupci ještě podpořili svým korupčním jednáním z pozic vysokých státních úředníků, poslanců, náměstků, ředitelů státních firem a ministrů. Jako příklad může sloužit případ bývalého hejtmána středočeského kraje Davida Ratha, který ze své pozice ovlivňoval státní zakázky a byl zadržen policií při převzetí úplatku.

V posledních letech jsme mohli zaznamenat vícero objasněných nebo probíhajících šetření případů trestné činnosti týkající se korupce. Ať už to je případ bývalého ministra Davida Ratha nebo jiných, můžeme z toho do jisté míry cítit, že to co se děje není všem lhostejné a snaží se s korupcí něco dělat.

Jedním z nejvýznamnějších mezinárodních výzkumem je tzv. Zpráva o mezinárodní konkurenceschopnosti (Global Competitiveness Report) vydávaná Světovým ekonomickým fórem. Tato studie hodnotí země podle řady různých kritérií. Zatímco v celkovém žebříčku konkurenceschopnosti dopadla ČR v hodnocení za období 2012–2013 poměrně dobře (39. místo na světě ze 144 zkoumaných zemí), v přímém poskytování a přijímání úplatků obsadila 74. místo na světě a v kvalitě vládních institucí obsadila 82. místo. V mezinárodním srovnání se tak v kritériu „kvalita institucí“ ČR nachází za Indií (70. místo) nebo Etiopií (74.), ale stojí si lépe než Itálie (97.), Slovensko (104.) nebo Řecko (111.). Jako faktory, které nejvíce omezují podnikání, uvádí nejvíce respondentů korupci (19,1

%), na druhém místě stojí neefektivní vládní byrokracie (15,1 %). V mnohých kritériích se ČR v pořadí zemí propadá, vývoj za poslední roky je možné vidět v následující tabulce. [10]

Tabulka 2.: Konkurenceschopnost ČR dle jednotlivých kritérií. [10]

	2008- 2009	2009- 2010	2010- 2011	2011- 2012	2012- 2013
Global Competitiveness Index – umístění ČR v celkovém pořadí	33. (ze 134)	31. (ze 133)	36. (ze 139)	38. (ze 142)	39. (ze 144)
Kvalita institucí	72.	62.	72.	84.	82.
Přímé poskytování a přijímání úplatků	-	-	67.	73.	74.
Faktor nejvíce omezující podnikání – korupce	13,3%	13,5%	15,4%	17,2%	19,1%
Faktor nejvíce omezující podnikání – neefektivní vládní byrokracie	17%	15,2%	15%	15,1%	15,1%

Dá se říci, že vývoj korupčních problémů v ČR procházel třemi významnými fázemi. Tou první je určitě rozvoj korupce v 90. letech minulého století, kdy prakticky neexistovala protikorupční politika. V té době zároveň probíhala na území našeho státu rozsáhlá privatizace státních podniků, kdy docházelo k převedení vlastnictví na soukromé osoby nebo subjekty. S odstupem času můžeme říci, že privatizace byla také do jisté míry korupce, protože v jejím pozadí docházelo k ne zcela legálním praktikám jednání. Oba tyto důvody dopomáhaly k šíření a rozvoji korupčního jednání. Začátkem 21. století se naše země stala členem EU, tím vznikali příležitosti ohledně manipulace s penězi, které k nám přitékaly z EU (dotace). Spolu s tím vznikala protikorupční strategie, která přinášela určité pozitivní výsledky. Třetím obdobím je období po roce 2007, kdy došlo ke zhoršení situace z hlediska korupce. Není přesně jasné, proč ke zhoršení došlo, ale je možné, že je to způsobeno špatným plněním protikorupční strategie z roku 2006. Velký podíl na tom může mít i propojení vysoké politiky s policií, kdy v těchto případech docházel k zametání případů pod koberec.

2.2.3 Lobbying

V poslední době se čím dál častěji setkáváme s pojmem lobbying. Je to jednání člověka, které sice není považováno za korupční, ale nachází se na hranici mezi právním a protiprávním jednáním.

Lobbying znamená prosazování zájmů určité skupiny ovlivňováním politického procesu. Občané a zájmové skupiny mohou vyjádřit své názory a předkládají své zájmy a požadavky poslancům a jiným státním zastupitelům, kteří schvalují legislativu nebo rozdělují finanční prostředky. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že lobbying prosazuje rozhodnutí na základě argumentů, nikoliv s použitím finančních a jiných výhod pro daného politika. Lobbying tedy spočívá v komunikaci mezi těmi, jichž se nějaké opatření týká, a těmi, kdo o něm budou rozhodovat. Úlohou politika je rozhodovat ve veřejném zájmu, proto jednotlivé zájmové skupiny obhajují své zájmy jako veřejné. Pokud je lobbista úspěšný, pak politik rozhodne v souladu s jeho zájmem. V některých zemích, jako např. ve Spojených státech amerických (USA), má lobbying hlubokou tradici a stal se trvalou součástí politického procesu. V české společnosti je relativně novým jevem a je vnímán spíše negativně, kvůli zakořeněnému přesvědčení, že poslanci a státní zastupitelé by měli být „nestraní/neutrální“. Napomáhá tomu i fakt, že v současné době v České republice nejsou institucionalizována pravidla a procesy upravující oblast lobbyingu. Pokud nejsou vymezeny hranice, kde končí lobbying a kde už začíná korupce, existuje velké riziko, že lobbisté využijí některé korupční praktiky. [11]

2.2.4 Boj proti korupci

Boj s korupcí je dlouhodobým procesem vyžadujícím spolupráci všech složek veřejné správy, a to v oblasti prevence, zprůhlednění procesů i postihu. Korupční praktiky jsou v řadě případů úzce propojeny s dalšími formami trestné činnosti, a mohou tak přispět k podkopání samotných základů společnosti. Výsledkem může být ztráta důvěry občana v poctivost a nestrannost fungování státních institucí, pokřivení tržních vazeb, ekonomický úpadek, destabilizace státu a další nepříznivé vlivy. Zároveň může korupce ohrožovat bezpečnost státu, a to jak z hlediska vnitřní, tak i vnější bezpečnosti. [12]

Ministerstvo vnitra každý rok vypisuje dotace pro nestátní neziskové organizace za účelem snížení korupce. Program nese název „Prevence korupčního jednání“. Výběrové řízení probíhá tak, že každý subjekt musí podat žádost o přidělení dotací, následně se schází dotační výbor, který rozhoduje o přidělení dotace a její peněžité výši.

Nejnovější průzkum Evropské komise, která zkoumala, jak jsou na tom země osmadvacítky s korupcí, přinesl znepokojivé výsledky. Korupční jednání zaznamenávají všechny státy EU a korupce Evropany stojí podle odhadů výzkumníků zhruba 120 miliard eur ročně. ČR dopadla bídně. Ve vnímání korupce je čtvrtou odzadu, hůř je na tom už jen Bulharsko, Slovensko a Kypr. Ve výzkumu se také komisaři ptali obyvatel jednotlivých členských států, jestli si myslí, že v posledních třech letech kvůli korupci přišli oni nebo jejich firma o výhru ve výběrovém řízení na zakázku nějaké veřejné instituce. Celých 51 procent Čechů odpovědělo, že ano. Tím se Česko zařadilo na čtvrté nejhorší místo. Naopak nejméně vnímají korupci ve veřejné sféře Belgičané a Dánové (kladně odpovědělo jen šest procent dotázaných) a na třetím nejlepším místě se umístili Estonci, kde korupci takto zažilo jen 17 procent z nich. [13]

Usnesením vlády ze dne 16. ledna 2013 č. 39 byla schválena “Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014“. Jejím hlavním cílem je snižovat korupční prostředí v ČR, a to tak, že budou přijímána nová opatření, zkvalitní se prevence a bude se dbát na větší transparentnost zejména při výběrových řízeních u státních zakázek. Strategie udává základní strategické směry, na které by se měla zacílit každá vláda, bez ohledu na politické složení. Těmito směry jsou:

- profesionalizace veřejné správy,
- nakládání s veřejným majetkem,
- posilování protikorupčních nástrojů v soukromém sektoru,
- posilování politického systému a zvyšování transparentnosti politických stran,
- odhalování, vyšetřování a stíhání korupce,
- posilování protikorupčního klimatu v české společnosti,
- vytvoření kapacit pro monitoring korupce, formulaci protikorupční politiky a její monitoring a koordinaci jednotlivých kroků protikorupční politiky; posílení zdrojů na implementaci protikorupční politiky,
- posilování transparentnosti veřejného sektoru. [14]

Dále strategická část Strategie stanovuje 10 prioritních úkolů vlády, u kterých je kladen největší důraz na jejich plnění. Jedná se o:

- zákon o úřednících

- zákon o střetu zájmů
- zákon o svobodném přístupu k informacím
- rozkrývání konečných vlastníků
- ochrana oznamovatelů
- finanční kontrola a audit
- vlastnická politika státu
- strategie a metodika veřejného nakupování
- zákon o státním zastupitelství
- protikorupční program. [14]

2.3 Terorismus

2.3.1 Definice pojmu terorismus

Nejnámější definicí terorismu je ta z roku 1980, která byla přednesena a publikována ve Spojených státech amerických (USA) jež bývá považováno za místo s častými výskyty teroristických útoků a aktivit: „Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“ [15]

Po událostech ze dne 11. září 2001 bylo i v rámci ČR třeba reagovat na definici teroristického činu, kterou zveřejnila dne 27. prosince 2001 Rada EU ve svém dokumentu, nazvaném „Společný postoj Rady EU pro užití zvláštních opatření pro boj s terorismem“. „Teroristický skutek“ je zde chápán jako množina vyjmenovaných činů, které mohou, svou podstatou nebo kontextem, vážně ohrozit chod konkrétního státu nebo mezinárodní organizace. V rámci vnitrostátních právních řádů se jedná o skutky, které byly spáchány s úmyslem:

- vážně zastrašit obyvatelstvo,

- nenáležitě přimět vládu nebo mezinárodní organizaci ke konání či nekonání konkrétních kroků,
- vážně destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace, a to [15]:
 - útokem na lidské životy, který může zapříčinit smrt,
 - útoky na psychickou integritu osob,
 - únosy nebo braním rukojmí,
 - zapříčiněním rozsáhlých destrukcí vládních nebo veřejných zařízení, dopravních systémů, infrastrukturních zařízení, pevných platforem na kontinentálním šelfu, veřejných míst nebo soukromého vlastnictví, ohrožujícími lidské životy nebo mající za následek vážné ekonomické ztráty,
 - obsazením letadel, lodí nebo jiných prostředků veřejné dopravy nebo dopravy zboží,
 - výrobou, držením, obstaráváním, přepravou, dodáváním nebo používáním zbraní nebo výbušnin jaderné, chemické nebo biologické povahy, stejně jako práce na výzkumu nebo vývoji těchto zbraní,
 - pouštěním těchto nebezpečných látek do volného oběhu, zakládáním požárů, výbuchů nebo zapříčiňování povodní, jejichž průběh ohrožuje lidské životy,
 - přerušováním nebo přerušením dodávek vody, elektřiny nebo jiných základních zdrojů, což může rovněž ohrozit lidské životy,
 - výhružkami spácháním těchto skutků, zmíněných výše,
- vedením teroristické skupiny,
- účastí v teroristické skupině, a to i ve funkci informátora, poskytovatele finanční či materiální podpory, s vědomím, že tato pomoc napomůže páchání zločinných aktivit skupiny.

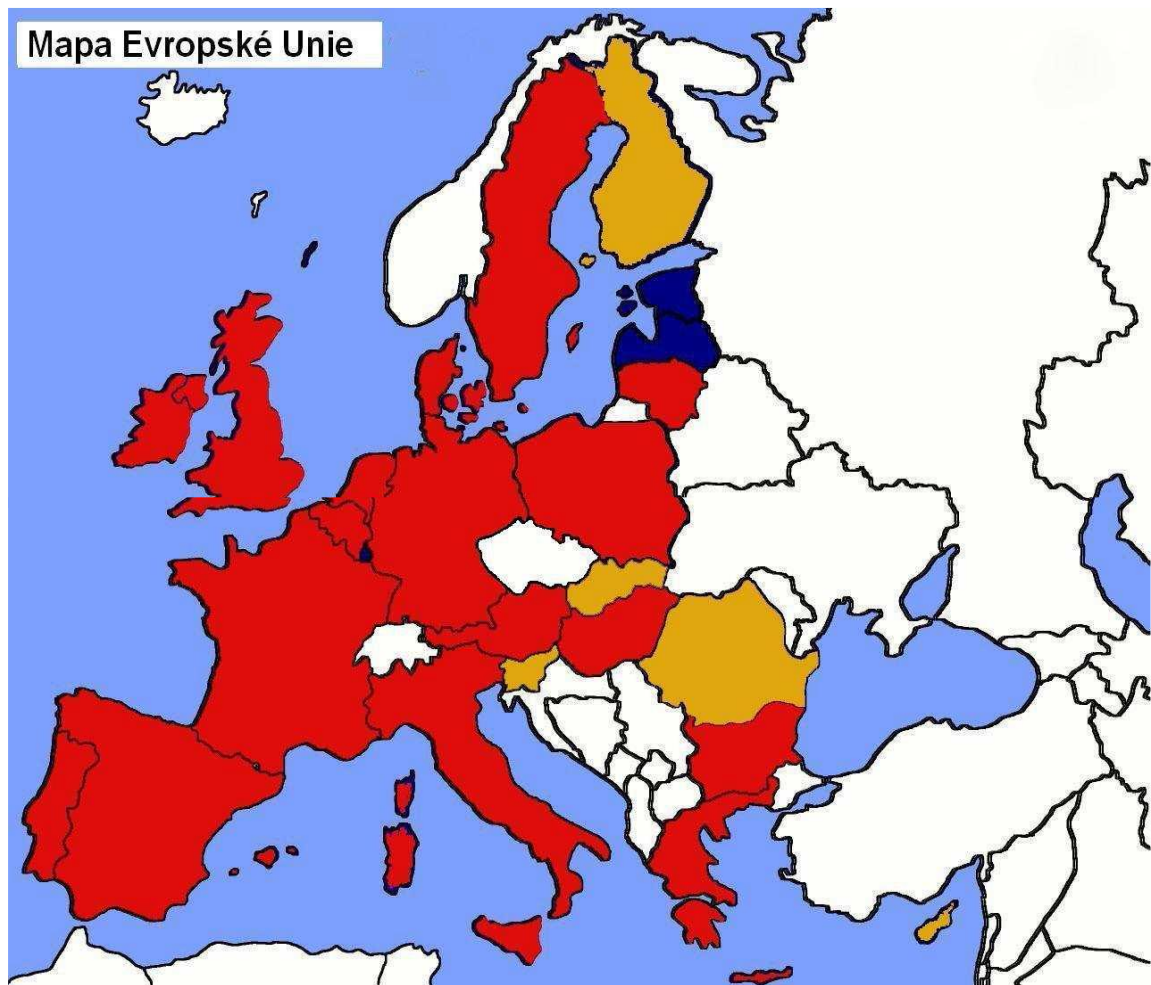
Dále je terorismus popisován jako činnost vykonávaná více jak dvěma osobami pracujícími soustavně na teroristických aktivitách vedoucím ke společným cílům, a to jsou teroristické útoky.

2.3.2 Terorismus v ČR

Situace v ČR ohledně hrozeb z teroristických útoků je klidná. Nikdy jsme nepatřili k tradičním zemím ve věci páchání terorismu na našem území, avšak velmi důležité je dbát neustále na bezpečnost a být „permanentně ve střehu“.

Obyvatelé ČR se nemají relativně čeho bát, protože přímé teroristické útoky nám s velkou pravděpodobností nehrozí. Avšak znepokojující může být fakt, že občas dochází k různým výhružkám o uložení výbušnin na veřejně dostupných místech, kde se denně pohybují masy lidí. Tyto události bývají kriminálního charakteru avšak bez politického podtextu.

Podcenit nelze ani možné ohrožení zájmů ČR v zahraničí (zastupitelské úřady, členové vojenských misí, jednotliví občané, včetně turistů). Jedním z nejčastěji zmiňovaných možných motivů případného teroristického útoku na území nebo proti zájmům ČR je angažování státu v aktuálním globálním protiteroristickém úsilí, včetně nasazení kontingentů v Iráku a Afghánistánu, nebo poskytování prostorů pro vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Jako potenciální pachatelé případných teroristických aktivit by mohli figurovat jak cizinci (tranzitující či krátkodobě nebo dlouhodobě usazených na území ČR), tak domácí extremisté z ultralevé či ultrapravé části politického spektra. Vyloučit zcela nelze ani zapojení rezidentů zahraničních rozvědek nebo akce psychicky narušených osob. V souvislosti s tím patří mezi nejvíce exponované cíle potenciálního teroristického útoku v ČR zastupitelské úřady některých zemí, nebo zařízení, související s civilním letectvím. Pominout nelze ani tzv. „měkké“, nestřežené cíle, ať již infrastrukturní povahy, nebo charakteristické přítomností velkého množství osob (pražské metro, hypermarkety nebo větší kulturní a sportovní akce). [16]

Obr. 1.: Mapa Evropy – teroristické útoky v jednotlivých státech. [17]

Legenda:

- země Evropské unie, kde byly v letech 2006 - 2012 uskutečněny teroristické útoky (nebo kde byly tyto útoky odhaleny ve stádiu příprav): červená barva,
- další země, kde ve stejných letech došlo alespoň k zatčení osob, důvodně podezřelých ze zapojení do teroristických aktivit: oranžová barva. [17]

Na mapě můžeme vidět, že všechny naše sousedící státy mají zkušenosti s teroristickými útoky na svém území. I to nám dává jasně najevo, že v situacích a strategiích, které se týkají teroristických útoků, musíme být obezřetní a nepodceňovat připravenost.

2.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je stav na trhu práce, kde dochází k tomu, že člověk není schopný nebo ochotný si najít placené zaměstnání.

Za nezaměstnaného se obecně považuje osoba, která:

- dosáhla věku 15 let,
- aktivně hledá práci,
- je připravena do zaměstnání do 14 dnů.

Jestliže nezaměstnaný nemá práci déle jak 1 rok, je to považováno za závažný ekonomický problém a stává se to, že daná osoba pak má velké problémy dostat se do pracovního procesu.

Ekonomicky aktivní jsou lidé, kteří sice práci neboli zaměstnání nemají, ale aktivně jej hledají. Naopak ekonomicky neaktivní je člověk, který placené zaměstnání nemá, ale ani ho aktivně nehledá.

2.4.1 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných ke všem osobám (zaměstnaným + nezaměstnaným), které jsou schopny vykonávat práci.

Vzorec:

$$u = \frac{U}{L_{(1)}}$$

Vzorec 1.: Výpočet míry nezaměstnanosti

- u = míra nezaměstnanosti
- U = počet nezaměstnaných
- L = součet nezaměstnaných + zaměstnaných. (1)

Míra nezaměstnanosti se většinou udává v procentech.

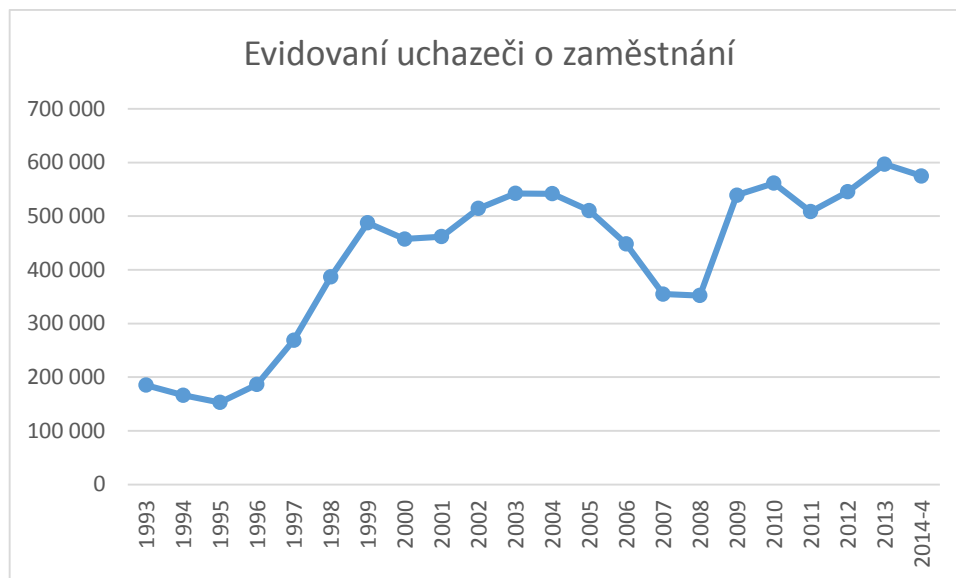
Rozlišujeme 2 typy míry nezaměstnanosti. Tou první je Obecná míra nezaměstnanosti, která je zjišťována Českým statistickým úřadem na základě vybraného reprezentativního vzorku ze společnosti. Druhým typem je Registrovaná míra nezaměstnanosti, která

je v kompetenci Ministerstva práce a sociálních věcí a vychází z výsledků statistik úřadů práce.

2.4.2 Nezaměstnanost v ČR

Jedním z hlavních problémů, které po většinu historie ČR sužují naši ekonomiku, je značná neefektivnost trhu práce, ze které pak plyne vysoká míra nezaměstnanosti. Příčiny neefektivního fungování trhu práce můžeme nalézt jak na straně poptávky, tak i na straně nabídky. Ze strany zaměstnavatele je zřetelný velký vliv vysokého zdanění práce, z čehož následně plynou vysoké náklady na zaměstnance. Pak dochází k tomu, že místo zaměstnaneckého poměru dochází ke spolupráci s osobami samostatně výdělečně činným (tzv. švarcsystém). Na straně nabídky (možní budoucí zaměstnanci) jsou zdůrazňovány především nedostatečné pobídky ke vstupu na trh práce a příliš vysoká právní ochrana zaměstnanců snižující flexibilitu trhu práce. Mezi hlavní strukturální problémy patří nízká regionální a profesní mobilita zaměstnanců, jako je tomu například v západních státech, kde dochází k tomu, že zaměstnanci jezdí do zaměstnání i několik desítek až stovek kilometrů. V tom ovšem hraje roli i to, že dosud nemáme vybudovanou kvalitní a efektivní infrastrukturu.

V roce 2004 došlo v české aktivní politice zaměstnanosti k významným událostem, které do budoucna ovlivní vývoj na pracovním trhu: v platnost vstoupil nový zákon o zaměstnanosti a vláda vyhlásila národní akční plán zaměstnanosti na léta 2004 - 2006. Vedle toho se Česká republika stala plnoprávným členem Evropské unie, což se projevilo otevřením nových možností také v oblasti politiky pracovního trhu. Mezi nejvýznamnější změny patří přijetí nového zákona o zaměstnanosti, který mimo jiné ošetřil tzv. podzaměstnanost nebo částečnou nezaměstnanost, reformoval hmotné zabezpečení v nezaměstnanosti (úprava výše podpory a délky podpůrné doby jejího poskytování), komplexně upravil problematiku zaměstnanosti osob se zdravotním postižením a nově vymezil soubor nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Byly zavedeny nové nástroje aktivní politiky zaměstnanosti: příspěvek na zapracování, překlenovací příspěvek a také příspěvek na dopravu, který byl v minulosti úspěšně testován. Mezi opatření aktivní politiky zaměstnanosti byly nově také zařazeny cílené programy k řešení zaměstnanosti, které mohou být realizovány prostřednictvím spolupráce úřadů práce s dalšími institucemi včetně mezinárodní spolupráce. [18]

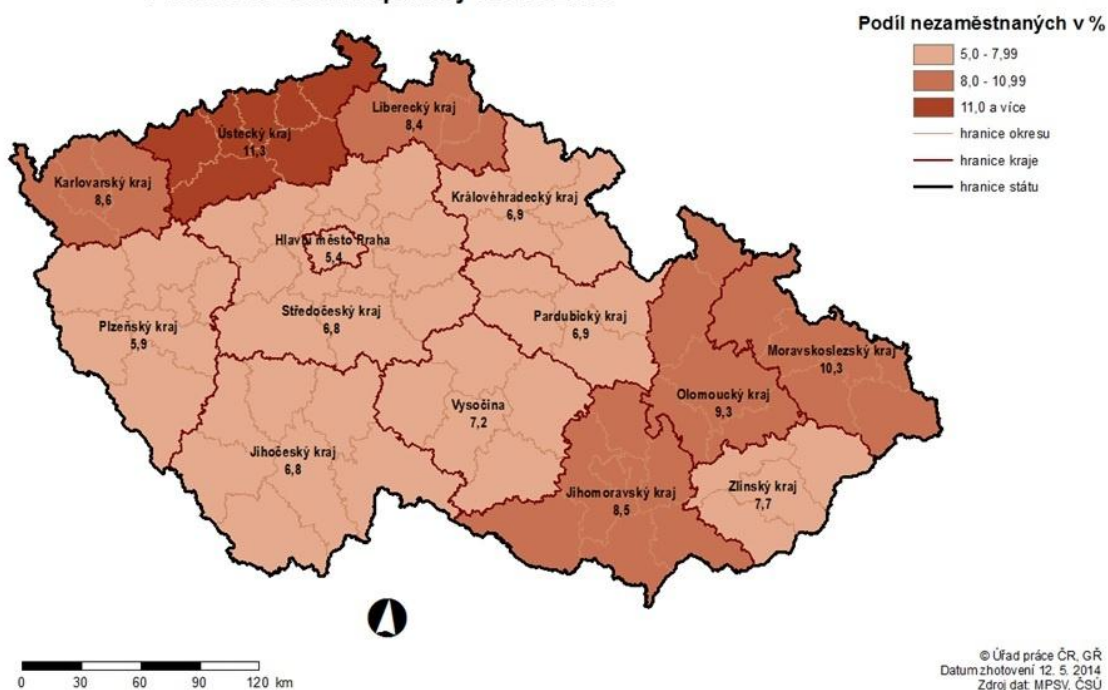

Graf 2.: Evidence uchazečů o zaměstnání dle registru Úřadů práce. [18]

Z grafu můžeme vyčíst, že zákony a opatření, které vyšli v platnost byly efektivní, od roku 2004 se nezaměstnanost snižovala. Ovšem nemělo to dlouhé trvání, po příchodu ekonomické krize v letech 2008 – 2009 nezaměstnanost opět skokově narostla a vrátila se do hodnot z roku 2003. Příčinou bylo i umělé vyvolání paniky a strachu z toho, co může dál přijít. Firmy se začali okamžitě chystat na nejhorší a z důvodu šetření začali snižovat zaměstnanecké stavy, což vedlo k ještě většímu narušení ekonomiky.

V současné době se nezaměstnanost pohybuje okolo 8 %, avšak v lednu roku 2014 se čísla vyšplhala na rekordní historickou hranici 8,6 %. O práci v tu chvíli žádalo téměř 640 000 lidí.

**PODÍL NEZAMĚŠTNÝCH NA POČTU OBYVATEL
v okresech České republiky k 30.4.2014**

Obr. 2.: nezaměstnanost dle jednotlivých krajů. [19]

Tabulka 3.: Nezaměstnanost v dubnu 2014 podle krajů.[19]

	Celkový počet uchazečů o zaměstnání:	Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu (v procentech):
Praha	46.318	5,4
Středočeský kraj	60.198	6,8
Jihočeský kraj	30.074	6,8
Plzeňský kraj	23.567	5,9
Karlovarský kraj	18.260	8,6
Ústecký kraj	64.820	11,3
Liberecký kraj	25.603	8,4
Královéhradecký kraj	25.999	6,9
Pardubický kraj	24.438	6,9
Kraj Vysočina	25.417	7,2

Jihomoravský kraj	68.885	8,5
Olomoucký kraj	41.402	9,3
Zlínský kraj	31.558	7,7
Moravskoslezský kraj	88.369	10,3
ČR celkem	574.908	7,9

Z hlediska rozdělení krajů je problém nezaměstnanosti nejhorší na severozápadě Čech, především v ústeckém kraji, kde nezaměstnanost dosahuje hranice 11,3 %. Dále je velký problém na severu Moravy v Moravskoslezském kraji, nezaměstnanost zde dosahuje 10,3 %. Nejlepší výsledky dosahuje už tradičně hlavní město Praha, kde je podíl nezaměstnanosti 5,4 %.

Pokles nezaměstnanosti výrazně ovlivňují sezónní práce, dochází k tomu, že začátkem roku je nezaměstnanost vyšší (vlivem počasí) a v dalších měsících, příchodem jara, se nezaměstnanost snižuje.

I přesto se ČR v Evropě řadí mezi země s nejnižší nezaměstnaností. Míra nezaměstnanosti podle Eurostatu, což je údaj používaný pro mezinárodní srovnání, řadí ČR nadále pod evropský průměr. Podle Úřadu práce míra české nezaměstnanosti v této metodice v únoru dosahovala 6,9 procenta, zatímco v evropské osmadvacítce to bylo v průměru 10,8 procenta. [19]

2.5 Dávky státní sociální podpory

Státní sociální podpora je státem organizovaná solidarita mezi občany, která slouží k překonání nepříznivých důsledků sociální události. Je tvořena systémem poskytování sociálních dávek určeným především rodinám s nezaopatřenými dětmi. Hlavním charakterem při přiznávání sociálních dávek pro rodiny bývá příjmová situace dané rodiny.

Systém státní sociální podpory byl v Česku zaveden zákonem č. 117/1995 Sb. a zohledňuje tři základní přístupy:

- životní úroveň má vycházet především z pracovních příjmů,
- dávky nejsou náhradou příjmů, ale k vlastní práci nedemotivující pomocí řešení sociální situace,

- musí zachovávat hledisko hospodárnosti, účelnosti a ve stanovených případech i adresnosti.

2.5.1 Rozdělení sociálních dávek

Sociální dávky rozdělujeme do dvou skupin, a to tak, že v první skupině jsou dávky, které jsou závislé na výši příjmu dané rodiny, ve druhé skupině jsou dávky, které nepodléhají závislosti na příjmu rodiny.

2.5.1.1 Dávky poskytované v závislosti na výši příjmu

- Přídavek na dítě

Nárok na tento přídavek má nezaopatřené dítě žijící v rodině, jejíž příjem je nižší než 2,4násobek životního minima rodiny. Vyplacení přídavku je závislé na věku nezaopatřeného dítěte ve třech kategoriích:

- do 6 let - 500 Kč
- od 6 do 15 let - 610 Kč
- od 15 do 26 let - 700 Kč

- Sociální příplatek

Cílem dávky je pomáhat rodinám s nízkými příjmy a zdravotně postiženým členem. Těmto rodinám pokrývají dávky náklady spojené se zabezpečením potřeb jejich dětí. Nárok na sociální příplatek je dán v závislosti na péči o nezaopatřené dítě a na stanovenou hranici příjmů v rodině. Tato hranice nesmí překročit dvojnásobek životního minima této rodiny. Při posuzování výše dávky hrají roli dva faktory, tím prvním je příjem rodiny, kdy při jeho růstu dávky klesají a naopak. Druhým faktorem je stupeň postižení dítěte.

- Příspěvek na bydlení

Na tento příspěvek má nárok vlastník/nájemce bytu, jestliže:

- jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,3 (na území Prahy 0,35) a zároveň
- součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,3 (na území Prahy 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.

Toto právo bývá v posledních letech výrazně zneužíváno majiteli ubytoven, kteří stěhují do svých ubytoven sociálně slabé a neúměrně navyšují smluvní nájemné. Tento jev je jednou z příčin růstu sociálního a rasového napětí v ČR.

- Porodné

Porodné je dávka poskytované ženě (matce dítěte), která porodila své první dítě nebo dvojčata. Nárok na porodné je vázán na stanovenou hranici výši příjmů v rodině, která v kalendářním čtvrtletí předcházejícím kalendářnímu čtvrtletí, ve kterém se dítě narodilo, musí být nižší než 2,4násobek životního minima rodiny.

2.5.1.2 Dávky poskytované bez závislosti na výši příjmu

- Rodičovský příspěvek

Nárok na tento příspěvek má rodič, který se po celý měsíc nepřetržitě osobně, celodenně a řádně stará o dítě, které je nejmladším dítětem v rodině a to až do vyčerpání částky 220 000 Kč, nejdéle však do 4 let věku dítěte.

- Dávky pěstounské péče

Od 1. ledna 2013 dávky pěstounské péče přestávají být dávkami státní sociální podpory. Právní normy dávek pěstounské péče obsahuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

- Pohřebné

Na dávku pohřebného má nárok osoba, která uskutečnila pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo jeho rodiči. Výše dávky pohřebného činí 5 000 Kč.

2.5.2 Zneužívání sociálních dávek v ČR

Poslední dobou se čím dál víc v médiích objevují případy zneužívání sociálních dávek. V těchto případech se často jedná o trestný čin, kdy účastníkům podvodu hrozí odnětí svobody.

Tabulka 4.: Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče. [20]

Typ dávky		Počet vyplacených dávek (v tis.)		Meziroční index v %	Vyplaceno v období (v mil. Kč) ¹⁾		Meziroční index v %
		leden 2013	leden 2014		leden 2013	leden 2014	
Dávky státní sociální podpory	přídavek na dítě	470,5	456,8	97,1	282,6	272,3	96,4
	příspěvek na bydlení	176,5	213,2	120,8	523,7	684,3	130,7
	rodičovský příspěvek	298,5	287,8	96,4	2 052,3	1 968,4	95,9
	porodné	0,9	0,8	88,9	11,5	10,8	93,9
	pohřebné ²⁾	0,2	0,2	x	1,0	0,9	90,0
Dávky SSP celkem ³⁾		946,6	958,8	101,3	2 870,7	2 936,5	102,3
Dávky pěstounské péče	příspěvek na úhradu potřeb dítěte	11,3	13,3	117,7	54,5	71,6	131,4
	odměna pěstouna	9,1	10,1	111,0	50,2	110,6	220,3
	příspěvek při převzetí dítěte ²⁾	0,1	0,2	x	1,1	1,8	163,6
	příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla ^{2),3)}	0,0	0,0	x	0,4	1,4	350,0
	příspěvek při ukončení pěst. péče ⁴⁾	0,0	0,0	x	0,0	0,8	x
Dávky pěstounské péče celkem		20,5	23,6	115,1	106,2	186,2	175,3
CELKEM – dávky státní sociální podpory a pěstounské péče		967,1	982,4	101,6	2 976,9	3 122,7	104,9

Nejvíce dochází ke zneužívání příspěvku na bydlení, kde dochází k tomu, že majitelé ubytoven často neúměrně navyšují nájemné, které pak stát za sociálně slabé platí. Za poslední rok vyplouvaly na povrch podvody se zneužíváním příspěvku na bydlení, o jednotlivé případy se začali zajímat i média a společnost se začala vůči tomuto jednání ohrazovat. Z tabulky můžeme vidět, jak se jenom za uplynulý rok změnil počet vyplacených příspěvků a o kolik víc stát za ně zaplatil. Počet příspěvků na bydlení se zvýšil o téměř 21 % a výdaje vzrostly o více jak 160 milionů Kč.

2.6 Demografický vývoj

2.6.1 Definice demografie

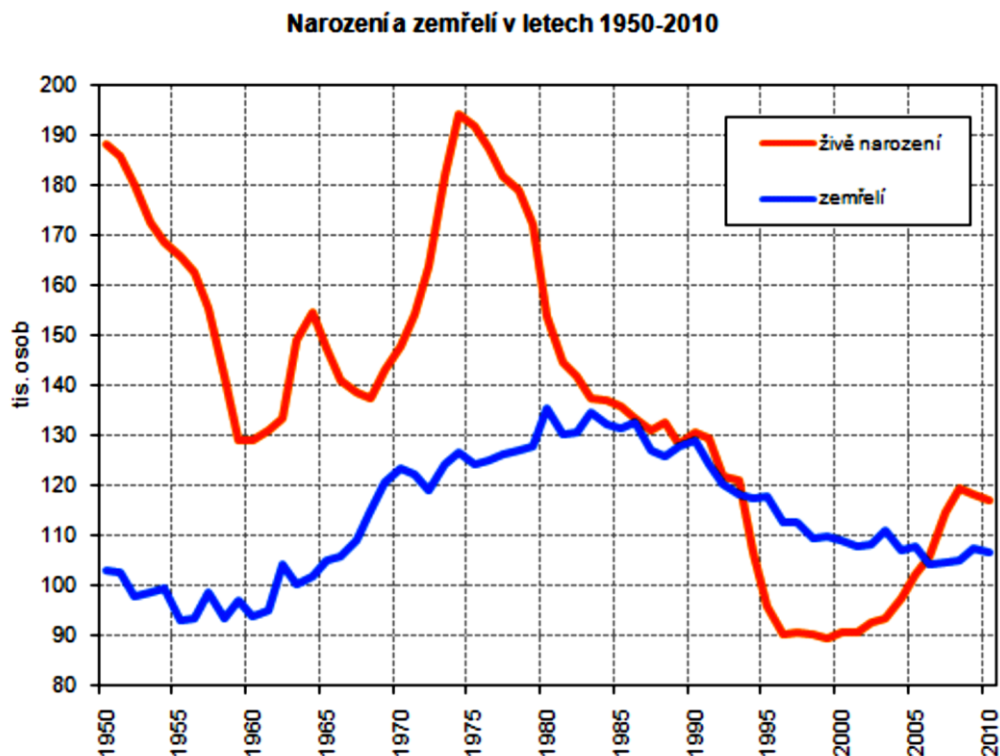
Demografie je věda, která se zabývá procesem reprodukce lidské populace. Předmětem jejího studia je demografická reprodukce, jedná se o změny počtu obyvatel důsledkem rození a umírání. Pracuje se změnami počtu obyvatel, úmrtností, porodností, potratovostí, sňatečností, rozvodovostí a mobilitou (migrace).

2.6.2 Demografický vývoj v ČR

Jak v ČR, tak i na celém světě nabyla demografie za poslední dekádu na důležitosti. Dochází totiž k tomu, že se začíná vměšovat a začíná ovlivňovat rozpočtové ekonomiky snad všech států. Nejvíce se řeší problém stárnutí populace, což je opravdu velký problém,

protože se týká ekonomiky státu. Dochází k tomu, že se rozrůstá skupina takzvaných post-productivních osob. To se děje na úkor skupin předproductivních a produktivních osob.

Obecně platí, že pokud populace přesáhne 8 % osob starších 65 let, je populace považována za starou.

Graf 3.: Narození a zemřelí z hlediska území ČR – časová osa. [21]

Český statistický úřad (ČSÚ), který se v naší zemi zabývá statistikami ohledně demografického vývoje, uvádí (graf 3), že v letech 1994 až 2006 byl počet úmrtí vyšší než počet narození. To způsobilo vymírání naší populace po dobu 12 let. V aktuálních letech je poměr opačný a počet porodů je vyšší než počet úmrtí.

2.6.3 Migrace obyvatelstva

Migrace v lidské populaci znamená stěhování jedince (menšiny) zpravidla do jiného státu. Většinou se tomu děje za účelem dosažení lepší životní úrovně, ať už jde o stěhování se kvůli lepšímu finančnímu ohodnocení za práci nebo kvůli celkové změně sociálního a ekonomického prostředí.

2.6.3.1 Vliv migrace na ČR

Ve vztahu k ČR můžeme hovořit jak o imigraci, tak i o emigraci. Imigrace je přistěhování obyvatel do země s podobnými ekonomickými, politickými a náboženskými situacemi a zároveň je v dané zemi některý ze zmíněných situací lepší a výhodnější pro daného jedince nebo skupinu. Například lidé z ČR odchází za prací a lepším výdělkem do Velké Británie. Většinou se jedná o mladé lidi, a pokud jde o větší masu, tak to může být pro naši ekonomiku a populaci problém.

O emigraci jde v případě, že má člověk na výběr, musí například změnit svou víru nebo musí odejít. Důvody vystěhování mohou být různé, může jít o ekonomické, politické nebo náboženské. Z historie známe případy emigrace lidí z ČSSR, většinou šlo o odchody z důvodu politické situace, která u nás panovala.

V historii byla migrace velmi ovlivněna událostmi a procesy, ať už se jedná o válečné konflikty nebo politické režimy. V moderním světě je migrace vyvolávána především různými ekonomickými a politickými situacemi jednotlivých států.

2.7 Vymezení pojmu prognóza

V téhle kapitole se budeme zabývat bezpečnostními prognózami u jednotlivých vybraných bezpečnostních hrozeb týkajících se socio-ekonomického prostředí. Proto je důležité objasnit, co to vlastně prognóza respektive prognózování je.

Prognózování se zabývá předvíáním budoucího vývoje společnosti, ekonomiky, životního prostředí a dalších různých odvětví. Cílem je získat představu o budoucím dění, které je založené na vědeckých výzkumech a racionálních způsobech předvíání. Získané předpovědi mají velký význam pro strategické řízení, řízení rizik, plánování a efektivní eliminaci hrozeb.

Užitečnost prognóz se neměří tím, zda se do posledního bodu naplňují, zpravidla tomu tak není, většinou jsou zatíženy různými chybami. Prognostik není jasnovidec, ovšem důležité je, že prognózy fungují lépe než naivní předpovědi vycházející z pozorování minulého vývoje. Je jasné, že prognózy založené na analýzách dané problematiky je lepší než rozhodování pouze na základě minulosti.

V praxi se využívají určité metody analýzy, podle kterých se následně sestavují a tvoří prognózy bezpečnostních hrozeb a rizik. Tyto metody jsou popsány níže v podkapitole 2.7.1.

Výroky o budoucnosti lze považovat za prognózu jenom tehdy, jsou-li splněny následující podmínky:

1. Výrok v době pronesení nemá plně ověřitelnou pravdivost, tzn., že je zde jistá neurčitost každé prognózy.
2. Výrok je uzavřen v určitém prostorovém a časovém intervalu, to znamená, že prognóza je kvantifikovatelná a časově určitá.
3. Výrok je možné prověřit co do použité metody.[22]

2.7.1 Metody tvorby prognóz

K tvorbě prognóz je potřeba nejdříve získat požadované informace a zanalyzovat danou problematiku. K analýze se používá vícero metod, případně jejich kombinace. Nejčastěji využívané metody:

- **Brainstorming**

Je technika sloužící ke generování co nejvíce nápadů, myšlenek a námětů na určené téma. Tato metoda se praktikuje ve skupině a důležitým faktorem je získat co nejvíce nápadů, přičemž se nelpí na kvalitě. Hlavní předností této metody je to, že ve skupině lidé vymyslí více nápadů, jelikož nápad dané osoby může vzniknout na základě podnětu druhé osoby. S počtem účastníků roste počet nápadů do jisté míry téměř lineárně. Brainstorming má dané postupy, důležitou fází je výběr nejlepších nápadů. Při této metodě je výhodou neformální prostředí, ve kterém se účastníci cítí uvolněně, to napomáhá divergentnímu (rozbíhavému) myšlení. Jedná se o rozšířenou a velmi oblíbenou metodu.

- **Dotazníkové šetření (Survey research)**

Tato metoda se používá v situaci, kdy je potřeba ověřit již zjištěné informace, ke sběru nových poznatků nebo k ověření svých domněnek. Cestou k získávání informací je forma dotazníku. Osoby (respondenti) obdrží dotazník a odpovídají na jednotlivé otázky. Z jejich odpovědí se dále získávají primární informace, kvůli kterým se výzkum pořádá. Podle kontaktu s dotazovaným se rozlišují jednotlivé techniky dotazování, a to elektronické, telefonické, písemné a osobní. Dotazníkové šetření se používá jak při kvalitativních, tak i kvantitativních výzkumech. Dotazování může probíhat různými způsoby a každý typ dotazování klade specifické požadavky na konstrukci samotného dotazníku.

- **Delfská metoda**

Tato metoda spočívá v zasílání série dotazníků skupině odborníků, kteří nezávisle na sobě a navzájem neovlivněni vyjadřují své názory na danou problematiku. Tato metoda slouží často jako náhrada přímé diskuze, semináře nebo konference.

- Metoda psaní scénářů

Tvorba možných variant vývoje, která vychází z analýzy dané problematiky. Scénáře mohou poukázat na možné trendy, jevy a jejich vzájemnou propojenost, která může do budoucna nabývat na aktuálnosti a důležitosti. Scénáře představují alternativní a populární formu prezentace výsledků analýzy a predikce bezpečnostních hrozeb a rizik.

- SWOT analýza

SWOT je zkratka z anglického originálu: Strengths – silné stránky, Weaknesses - slabé stránky, Opportunities - příležitosti, Threats - hrozby. SWOT analýza je jednou z metod analýzy výchozího stavu předmětu zkoumání. Je vhodným vodítkem pro systemizaci výsledků analýzy bezpečnostních hrozeb a rizik pro potřeby jejich další predikce. Komplexně pojatá SWOT analýza se obvykle zobrazuje pomocí matice, která ukazuje základní vazby mezi jednotlivými prvky (silné, slabé stránky, příležitosti, ohrožení) a na jejímž základě lze přímo generovat varianty a strategie dalšího vývoje. [23]

2.8 Zhodnocení vybraných hrozeb

V teoretické části jsme se zabývali vývojem bezpečnostní problematiky na území ČR. Dále jsme vymezovali námi určené hrozby, které jsou velkým problémem pro naši společnost ať už z hlediska sociálního nebo ekonomického.

Tyto poznatky nám budou dále sloužit jako podklady pro vypracování bezpečnostních prognóz u jednotlivých zvolených bezpečnostních hrozeb v rámci praktické části bakalářské práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 BEZPEČNOSTNÍ PROGNOZA HROZEB V ČR

3.1 Prognózy k vymezeným hrozbám

V této kapitole se budeme věnovat vytvoření prognóz k jednotlivým vybraným hrozbám, které jsou již popsány v teoretické části bakalářské práce. Jedná se o hrozby korupce, terorismus, nezaměstnanost a zneužívání sociálních dávek v rámci ČR.

3.1.1 Problematika korupce

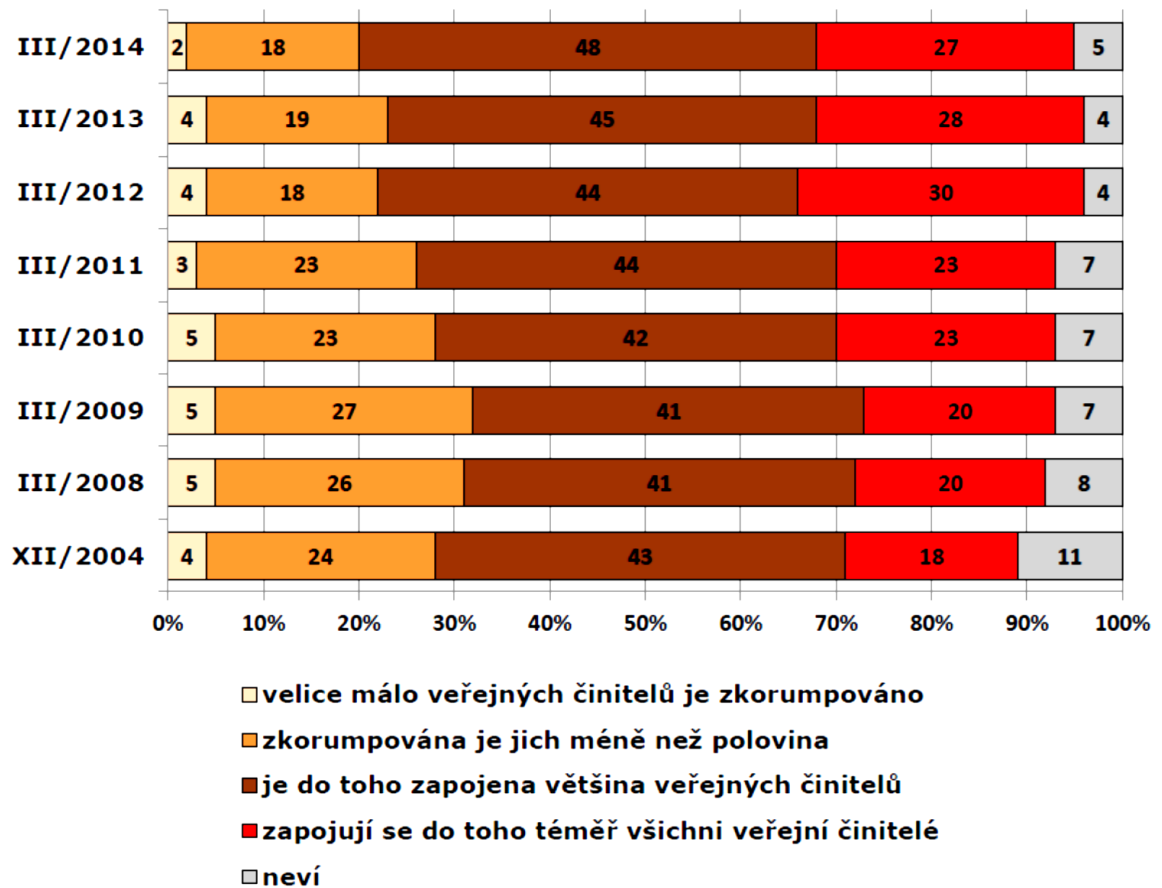
Korupce patří v posledních letech mezi nejvíce diskutovaná témata v naší zemi. Velmi často se s ní setkáváme v médiích, kde se rozebírají jednotlivé případy korupce, nejčastěji je tomu ve veřejné správě a politice.

Největším problémem z hlediska korupce je korupce v politice, kde často jde o nakládání s veřejnými financemi nekalým způsobem a často dochází k rozkrádání těchto prostředků. Děje se tomu především u státních zakázek, kde dochází k propojení obchodu a politiky. Dochází k ovlivňování výběrových řízení u státních zakázek. Firma spojená s politikem pak předraženou zakázku dostane a ten je následně finančně odměněn od firmy, která zakázku realizuje. Mluvíme tady o tunelování státu.

Nejznámější případ posledních let je kauza Davida Ratha, který byl obviněn ze zmanipulování zakázek na modernizaci a vybavení nemocnic. Došlo ke zmanipulování zakázky, kde byla jedna firma, která měla zakázku vyhrát a ostatní dělali jenom “křoví“. David Rath byl spolu s dalšími obviněn, několik měsíců pobyl ve vazbě, ale zatím nebyl odsouzen a v této době je na svobodě. Tento případ je k zamyšlení, když víme, že Ratha chytili při činu, když právě odcházel s převzatým úplatkem v krabici od vína.

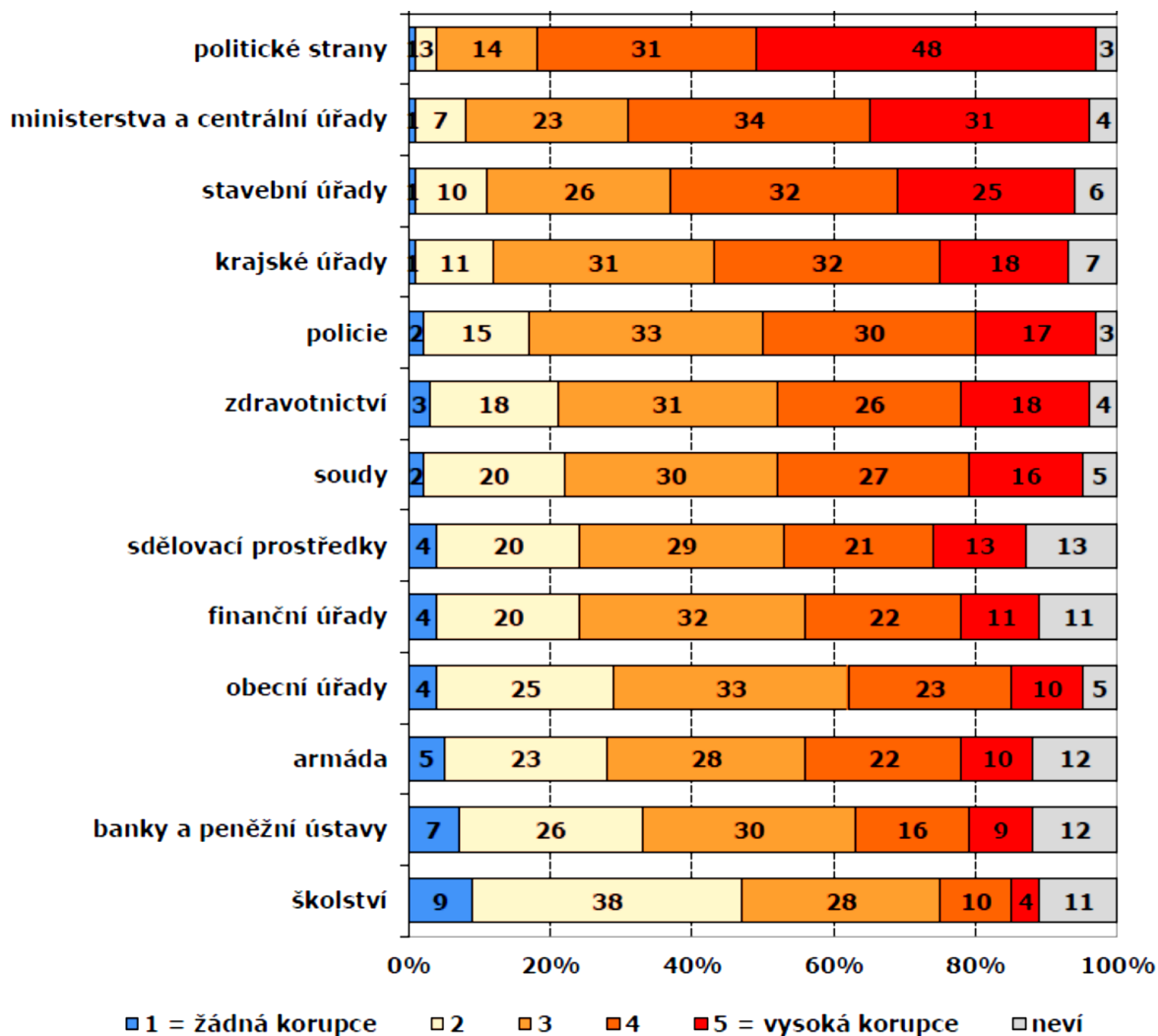
Pokud nebude docházet k řádnému řešení takových případů a lidé, kteří jsou jasnými viníky, budou dále na svobodě, nemůže nikdy dojít k utlumení korupce v naší zemi.

Pro zjištění stavu veřejného mínění o stavu korupce u veřejných činitelů a institucí jsme si vybrali tiskovou zprávu Centra pro výzkum veřejného mínění z března roku 2014. Počet dotázaných byl 1061 a všichni byli starší 15 let. Dotazník byl formou osobního rozhovoru ve dnech 3. – 10. 3. 2014.

Graf 4.: Rozšířenost braní úplatků a korupce mezi veřejnými činiteli. [24]

Z grafu 3. můžeme vidět, že téměř $\frac{3}{4}$ respondentů se domnívá, že do korupčního jednání je zapojena většina nebo téměř všichni veřejní činitelé. Oproti minulým letům nejde o žádnou velkou změnu ve vnímání této věci. Pouze 2 % lidí si myslí, že je zkorumpováno velice málo veřejných činitelů.

Graf 5.: Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života. [24]

Graf 4. udává míru veřejného mínění o korupci v institucích a oblastech veřejného života. Jen malé procento respondentů se domnívá, že korupce v tomto sektoru neexistuje. Nejvíce tázaných dalo známku 3 a 4, což znamená, že se domnívají, že korupce v tomto odvětví je častým výskytem.

Podle respondentů jsou korupcí nejvíce postihnuty politické strany, kde 48 % účastníků dotazníku dalo známku 5. Druhou nevíce postihnutou sortou jsou ministerstva a centrální úřady. Nejméně známek 5 obdržel sektor školství, u kterého je zároveň také nejvíce známek 1. Z čehož můžeme říct, že podle respondentů jde o nejméně postižený sektor.

Tabulka 5.: Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života (časové srovnání průměrných známek). [24]

	průměrná známka v roce 2001	průměrná známka v roce 2005	průměrná známka v roce 2011	průměrná známka v roce 2012	průměrná známka v roce 2013	průměrná známka v roce 2014
politické strany	4,02	4,16	4,09	4,36	4,32	4,26
ministerstva a centrální úřady	3,68	3,77	3,69	3,98	3,95	3,91
stavební úřady	-	3,68	3,65	3,64	3,66	3,75
krajské úřady	-	3,34	3,34	3,46	3,49	3,60
policie	3,61	3,86	3,50	3,48	3,45	3,47
zdravotnictví	3,03	3,24	3,31	3,51	3,46	3,40
soudy	3,22	3,47	3,25	3,44	3,44	3,37
sdělovací prostředky	3,07	2,81	2,84	3,01	3,10	3,23
finanční úřady	-	3,11	3,00	3,08	3,14	3,18
obecní úřady	2,75	3,05	2,95	3,02	3,00	3,12
armáda	3,34	2,90	3,34	3,24	3,13	3,09
banky a peněžní ústavy	3,68	3,03	2,61	2,71	2,74	2,92
školství	2,42	2,61	2,47	2,79	2,61	2,58

Pozn.: Dotázaní hodnotili na stupnici 1 až 5, kde známka 1 znamená nejnižší míru korupce a známka 5 nejvyšší míru korupce. Průměry nezahrnují odpovědi „nevím“. Letošní průměrné známky, u nichž oproti loňskému roku došlo ke změně hodnoty o více než 0,1 bodu, jsou zvýrazněny zeleně (pokles) nebo červeně (nárůst).

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Dalším srovnáním je korupce v institucích a oblastech veřejného života v závislosti na čase.

Tabulka 5. ukazuje, že u 4 institucí došlo ke zhoršení známky o více jak 0.1 oproti minulému roku. Můžeme si také všimnout, že u zbylých institucí se známka nezlepšila o více jak 0.1.

Domnívám se, že pokud nebudou nastaveny správné protikorupční mechanismy, nemůžeme počítat s nějakým výrazným zlepšením.

Do budoucna musí vláda společně usilovat hlavně o to, aby byly veškeré obchody, výběrové řízení a jiné věci spojené s veřejnými financemi maximálně transparentní. Nejvhodnější by bylo, kdyby byl vytvořen systém (server), kde by měl každý občan přístup ze svého počítače a mohl by kontrolovat danou věc. Dále je důležitá také efektivní práce ze strany protikorupční policie, a také efektivní systém soudů při rozhodování v kauzách korupčního jednání.

3.1.2 Problematika terorismu

Naše republika nemá z minulosti “naštěstí“ mnoho zkušeností s vnějšími teroristickými útoky, jako je to třeba ve Španělsku, USA a v jiných státech, které jsou pravidelnými cíli teroristických organizací. Díky integraci Evropy a náklonosti našeho státu k organizacím, které teroristické organizace nerespektují a snaží se je poškodit, musíme být obezřetní a neustále dbát na bezpečnost v této věci.

Je možné, že díky naší poloze a nenápadnosti bude docházet k tomu, že se na našem území budou zdržovat a ukrývat představitelé teroristických skupin. Náš stát leží ve středu Evropy, to může být pro tyto skupiny výhodné a je možné, že právě proto budou plánovat další teroristické útoky s cílem na jiné státy právě zde. Je proto důležité aby vláda vedla vůči tomu bezpečnostní opatření i nadále, pokud možno ho ještě zpřísnovala. Dalším nebezpečím může být to, že na našem území je spousta zastupitelských úřadů jiných zemí, které mohou být cílem útoku.

Výrazně větší zkušenosti má naše země s vnitřním terorismem, kde se různé organizace snaží o rozvrat státu zevnitř a o změnu politického režimu. To se může podařit pouze v případě, že lidé nebudou spokojeni a začnou se pomalu přidávat na stranu organizace, která se snaží o rozvrat. Z nedávné doby můžeme uvést příklad Dělnické strany, která vystupovala se svými radikálními názory a získala si i své příznivce. Vzniklo nebezpečí a strana byla rozpuštěna a zrušena Nejvyšším správním soudem v roce 2010 z důvodů šíření agrese a rasismu.

Hrozbou nejen pro náš stát ale prakticky celý svět je momentálně kyberterorismus, který zažívá velký rozvoj, a do budoucna můžeme očekávat jeho růst. V nynějším světě se všechno digitalizuje a všechny úřady a korporace se řídí prakticky přes informační systémy. Vzniká tak čím dál větší kyberprostor. Dá se počítat s tím, že čím větší bude kyberprostor, tím větší bude míra kyberterorismu ve světě. Bude vznikat velký tlak na bezpečnostní požadavky z hlediska kyberprostoru. S tím spojeny budou další výdaje a vznikne další tlak na státní kasu. To vše v době kdy bude potřeba šetřit každou korunu.

Budou vznikat útoky na vládní informační servery s cílem získat co nejvíce informací nebo s cílem zničit/omezit danou strukturu. Kybernetické útoky mohou vznikat také za cílem nabourání se do různých řídicích center a převzít nad nimi kontrolu. V souvislosti s tímto bude narůstat počet hackerů, kteří budou velmi žádaní a na černém trhu velmi dob-

ře finančně hodnocení. Může tedy docházet k tomu, že tyto lidi si budou najímat teroristické organizace pro své zákeřné úmysly.

Je možné, že dojde k tomu, že kyberterorismus zcela nahradí útoky teroristických skupin, které už jsou celkem čitelné a vysledovatelné moderními technologiemi jako třeba bombové útoky, převzetí kontroly nad letadlem atd.

V budoucnu lze očekávat, že konvenční terorismus jako takový bude postupně upadat, což je způsobeno příchodem a neustálým vývojem informačních technologií. Lze očekávat nadále vměšování se internetu do terorismu. Internet bude pro tyto organizace velice platný prostředek k ovlivňování davu a ke své propagaci. Dá se čekat, že teroristické organizace budou čím dál více v tomto směru vzdělanější a budou využívat klasických teroristických útoků propojených s kyberterorismem, to může mít fatální a katastrofální dopady a může to vést ještě k většímu posílení teroristické moci a strachu z těchto organizací.

Bude nutné, aby celý svět společně a koncepčně bojoval proti tomuto problému, jenom tak se dají eliminovat dané hrozby a rizika.

Jelikož ČR není nějak teroristicky ohroženou zemí ani z pohledu náboženských problémů, které dělají v dnešní době výhradně fundamentalistickými islamisti, můžeme konstatovat, že ČR bude i nadále v tomto ohledu jednou z nejbezpečnějších zemí. Na našem území se může do budoucna spíše rozšířit terorismus založený na pravicovém extremismu, se kterým už byl v minulosti několikrát problém. Vláda nedokázala tento vzniklý problém efektivně vyřešit, a tudíž se dá předpokládat, že se bude daná situace zase opakovat a pravicoví extremisté zase budou chtít převzít otěže do svých rukou a budou chtít zasáhnout tam, kde podle nich stát nestihl zakročít. Zejména se jedná o problémy s nepřizpůsobivými obyvateli.

3.1.3 Problematika nezaměstnanosti

Nezaměstnanost je v naší zemi nezanedbatelný problém, který se může do budoucna ještě zhoršovat, pokud nenastanou určitá opatření a změny jak ve společnosti, tak na straně vlády.

Společnost tzn. samotní lidé, na tomto problému nesou část viny. Mezi námi je spousta lidí, kteří se nesnaží a ani nehledají motivaci najít si práci a jenom čekají, co jim bude nabídnuto. Pobírají podporu v nezaměstnanosti, která se vyplácí z kasy s veřejnými financemi. Do budoucna by mohl být velký problém právě s tím, kdyby těchto lidí přibýva-

lo. Došlo by k tomu, že by pak chyběly peníze pro ty, co finanční podporu doopravdy potřebují. Nebo by se mohlo stát, a to už začíná být problém i v dnešní době, že nebudou peníze na vyplácení starobních důchodů, příspěvků rodinám v nouzi a další. Pracující společnost, která vlastně na tyto lidi vydělává, se proti těm lidem vyhradí a vzniknou z toho další problémy. Mohou nastat další nevole vůči nepřizpůsobivým občanům a z toho vyústit konflikty, nepokoje (viz. Francie), demonstrace atd.

Na tomto problému nese vinu i sama vlády ČR, které doteď nepracovali efektivně v rámci této věci. Do budoucna se musí změnit přístup vlády k tomuto problému. Musí se začít tvořit nová pracovní místa za podpory státu. Důležité je taky správně vzdělávat a motivovat společnost. Vzdělaní a motivovaní lidé si pak budou snáze hledat pracovní místo a budou se lépe uplatňovat. V krocích a projevech nynější vlády vidím jasnou vizi ohledně témat nezaměstnanosti, především ohledně vytvoření vhodného prostředí pro příchod zahraničních investorů. ČR jakožto srdce Evropy může být právě pro ně vhodnou volbou kde investovat své peníze. Pokud pro zahraniční investory a partnery vytvoříme vhodné politické, obchodní a daňové prostředí spolu s efektivní infrastrukturou, nastane to, že budou své peníze investovat do výstaveb svých firem na území našeho státu. Spolu s tím dojde k zaměstnání našich občanů a tím pádem ke snížení nezaměstnanosti. Ovšem zaměstnanost nevyřeší příchod investorů s tím, že budou skupovat české firmy. Význam má příchod investorů pouze v případě vytvoření nových pracovních míst.

Otázkou ale je, jestli budou mít všechny zahraniční investice pozitivní vliv na naši ekonomiku. Za příklad si můžeme uvést americkou firmu Amazon, což je celosvětový internetový obchod. Tato firma má záměr postavit u Brna skladovací a distribuční centrum, kde chce zaměstnávat stovky lidí. Ovšem může nastat to, že tento gigant spolýká drobné a teprve se rozvíjející internetové obchody, které u nás už působí.

Řešením neuspokojivého stavu ohledně nezaměstnanosti je celková reforma sociálního systému a jeho dobré provázání s přímými daněmi tak, aby byl každý občan motivován k aktivnímu hledání práce a rychlému začlenění do pracovního procesu. To dnes zcela chybí.

V dalších letech neočekávám prudký pokles nezaměstnanosti, a to z důvodů toho, že pořád nevidím jasná a zřetelná řešení tohoto problému. Pokud se bude správně přistupovat k řešení hlavních příčin tohoto problému, mohou pak nastat určitá zlepšení.

Budou nadále pokračovat problémy s nezaměstnaností v již problémových regionech, jako je Ústecko nebo Ostravsko. V moravskoslezském kraji se bude problém ještě prohlubovat, protože hrozí uzavření dolu Paskov a následná sanace dolu. O práci přijdou stovky lidí a bude pro ně problém najít jinou práci.

Problém s nezaměstnaností se bude přelévat do určitých odvětví obchodu a průmyslu. Je jasné, že v budoucí době, především díky rychlému vývoji počítačové techniky a všemu s tím spojeným nebude s těžké najít v tomto oboru uplatnění. Pracovních míst v tomto zaměření bude narůstat.

V moderním světě plném technologií budou práci do maximální míry vykonávat stroje a bude už jen určitá skupina profesí, které budou vykonávat lidé. Nastane velký odliv pracovníků k těmto profesím od těch v této době tradičních.

V následujících letech hrozí společnosti kolaps, protože nebude nastávat soulad společnosti a naopak bude vznikat odpor pracující společnosti vůči příživníkům. To může mít neblahé následky. Je možné, že problém přeroste až k tomu, že dojde k pouličním nepokojům a bojům proti nepřízřivým občanům.

Dalším problémem bude neustálé navyšování minimální mzdy. To sice znamená zvýšení spokojenosti zaměstnaných, ale tento krok bude také nadále zvyšovat počty nezaměstnaných. Firmy už si totiž nebudou moci dovolit platit za své zaměstnance na nižších postech. Hodnota jejich práce nebude mít hodnotu minimální mzdy, zaměstnavatelům se zkrátka nevyplatí a nebudou si moci jejich práci dovolit. Dojde k tomu, že o práci přijdou ti nejhůře placení a nejméně vzdělaní.

3.1.4 Problematika zneužívání sociálních dávek

Tak jako korupční jednání, je i neoprávněné pobírání sociálních dávek trestným činem. V posledních letech se s tímto problémem často setkáváme v médiích. Je to tím, že den ode dne přibývá těchto případů. Sociální dávky by měli dostávat jen lidé, kteří na ně mají nárok a potřebují je.

Nejčastěji dochází ke zneužívání příspěvku na bydlení. V těchto případech nastává to, že majitel objektu (ubytovny pro sociálně slabší) nastaví výši nájmu nepřiměřeně vysokou, a pak si nechává tento nájem platit z příspěvků na bydlení. Stává se tomu i díky nedostatečné kontrole ze strany státu, kdy nejsou kapacity zaměstnanců na to, aby probíhaly kontroly v dané problematice. Řešením by bylo, kdyby vznikly na každém Úřadu práce

pracovní pozice kontrolora. Ten by měl za úkol řešit a preventivně kontrolovat jednotlivé případy. Výhodou by bylo, že by vznikla nová pracovní místa kontrolorů a zároveň by stát ještě ušetřil na zneužívání příspěvků na bydlení.

Stát svým jednáním a postojem spíše ulehčuje situaci sociálně slabším, následně dochází k tomu, že tito lidé (rodiny) si vypěstují závislost na státním sociálním systému. Zároveň stát znevýhodňuje osoby a rodiny s dětmi, kteří se snaží samostatně fungovat a nebýt závislími na sociálním systému. Tento postoj státu může být pak demotivující pro obě uvedené skupiny. Pro zlepšení této situace by bylo vhodné, aby docházelo ke „zpětné vazbě“, kdy by se kontrolovalo, jak sociální podpora ze strany státu napomáhá dané rodině k řešení jejich situace. Sociální podpora by neměla být využívána donekonečna, ale měla by napomáhat dané rodině k vyřešení jejich problémům v daném čase. Dále by měl být jedinec nebo rodina s dětmi motivován/a státem k samostatnosti a nezávislosti na sociální podpoře. Ovšem je jasné, že ne vždycky tomu tak jde.

Velký problém u vyplácení sociálních dávek je také ten, že vyplacené peníze osoba/rodina nepoužije na věci, jako jsou potraviny, léky, ošacení atd., pro které byly dávky určeny. Často dochází k tomu, že se za tyto peníze nakupuje alkohol a cigarety. Tento problém by se dal vyřešit vyplácením dávek formou poukázek, které by sloužily jako platidlo, ale daly by se za ně pořídit pouze potraviny, léky a věci k životu nutné. Nikoliv pak alkohol, cigarety a další. S touto formou už mají některá města v ČR zkušenost a dávky formou poukázek se osvědčily. K zamyšlení by bylo zavést tuto metodu celoplošně.

Je velmi důležité, aby stát pomocí reforem našel správnou cestu v problému zneužívání sociálních dávek a aby docházelo k lepšímu hospodaření ve smyslu rozdělování těchto dávek. Dále je nutné, aby stát správně motivoval ať už rodiny závislé na státní sociální podpoře, tak i rodiny, které takto závislé nejsou. Je důležité, aby podporu dostávali jen ti, co ji opravdu potřebují.

I kvůli špatnému hospodaření státu a důsledku špatné kontroly (zpětné vazby), vznikají mezery v rozpočtu a zbytečné výdaje. Následně chybí peníze tam, kde mají být, a to například ve vyplácení důchodů. To je opravdová hrozba, protože pokud bude stát takto špatně dál hospodařit, může dojít k tomu, že peníze na vyplácení důchodů lidem, co teď momentálně vydělávají a celý život pracují, nebudou. Vláda tento problém řeší tím, že posunuje hranici odchodu do důchodu, to ale není řešením. Řešením bude pouze správné reformování systému spolu s kontrolami a efektivní hospodaření státu bez zbytečných fi-

nančních nákladů. Dále musí stát tvořit takové zákony, které nebude tak snadné obcházet a zneužívat.

3.1.5 Problematika demografického vývoje v ČR

V budoucích letech můžeme očekávat velké problémy z hlediska demografie, a to hlavně z důvodu stárnutí populace. Tento problém má vliv na nezaměstnanost a ekonomiku v zemi. Tím, že poroste podíl takzvané skupiny postproduktivních (65+) lidí, oproti předproduktivním (0 – 14) a produktivním (14 – 64) bude docházet ke zvýšení finančního deficitu. V praxi bude docházet k tomu, že vláda nebude schopna vybrat tolik peněz ze sociálního pojištění a na daních, kolik bude potřebovat na vyplacení důchodů. Vláda tuto situaci řeší už nyní, a to posunováním věkové hranice odchodu do důchodu. Těžko si dokážeme představit, že v budoucnu budou lidé pracovat ve věku 70 let. Toto bude mít vliv i na nezaměstnanost, výhradně u mladých lidí. Lidé, kteří budou kvůli posunutí hranice odchodu do důchodu ještě pracovat, budou prakticky zadržovat pracovní místo někomu jinému/mladšímu. Což by se nedělo, pokud by hranice nebyla posunuta.

K řešení této situace vede podpora porodnosti, a to tím způsobem, že bude stát podporovat mladé rodiny, ať už odpočtem daní na děti, zvýšením porodného atd. Aktuální výdaje sice stoupnou, ale je tu velká pravděpodobnost, že se tyto investice do budoucna vyplatí a vrátí. Posunutí hranice odchodu do důchodu není řešení, pouze přesune a oddálí problémy.

V dalších letech můžeme předpokládat imigrační trend jak v ČR, tak i v celé Evropě. Lidé, zvláště mladí lidé bez rodiny a závazků, se budou stěhovat ze sociálně a ekonomicky slabších zemí do silnějších.

Velkým problémem je odliv „mozků“ do zahraničí za lepším finančním ohodnocením. Vláda, která investovala do těchto lidí peníze na jejich vzdělání, očekává, že se jim investice vrátí placením daní a pojištění po dobu vykonávání jejich profese. To se ovšem nestane, když tito lidé odejdou do zahraničí a platí daně tam. Čím více je osoba, která odejde ze země vzdělanější, tím je újma daného státu větší. Újma se pak násobí, pokud je takových osob více, jak tomu v dnešní době bývá. Z této situace není jasné východisko, je zřejmé, že trend bude i nadále pokračovat, a to hlavně z důvodu špatné ekonomické situace v naší zemi. Odliv odborníků se velmi dotýká oblastí, jako jsou zdravotnictví a IT technologie. Naši špičkoví lékaři odcházejí velmi často do Německa nebo USA a IT programátoři do Švýcarska apod.

Tento problém se ovšem netýká jenom naší zemi, řeší ho také v rozvojových zemích jako je Rumunsko, Polsko, Indie atd. Těžko dojde v budoucnu ke zlepšení dané problematiky, protože západní země si odborníky z východu velice považují a vydrží. Nelze tedy očekávat změnu k lepšímu.

ZÁVĚR

Za posledních 25 let se situace v ČR z hlediska bezpečnostního vývoje změnila, a to především vlivem změny systému. Po přechodu na demokratický stát došlo ke změnám v systému moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Tato změna měla vliv na vývoji podnikání na území našeho státu. Spolu s tím začaly vznikat moderní prvky hrozeb jako je korupce. Prvním takovým náznakem byla privatizace státních podniků, kdy docházelo k tomu, že tyto firmy získávaly soukromí vlastníci za daleko nižší cenu, než byla reálná hodnota. Korupce se dále vyvíjela a pronikala prakticky do všech odvětví. Zejména korupce v politice je nebezpečná, dochází totiž k manipulaci s veřejnými financemi a k propojení politiků se soukromými firmami. V důsledku toho pak trpí státní rozpočet a tím i celá naše ekonomika.

ČR se začala potýkat s novými hrozbami, jako je nezaměstnanost. V této době je to velký problém jak u nás, tak i v celé Evropě. Po začátku ekonomické krize počet nezaměstnaných lidí prudce stoupl a doposud se nepodařilo tuto situaci zlepšit. V ČR je velký problém s nezaměstnaností i z hlediska geografie, nejvíce tímto problémem trpí Ostravsko a Ústecko. Může za to hlavně nepředcházení dané problematiky z pohledu vlády.

Z hlediska terorismu pro nás hlavní hrozbu představuje zejména vnitřní terorismus a kyberterorismus. V dnešní době musíme být v této věci obezřetní. Vnitřní terorismus, především pravíkoví a levíkoví extrémisté, kteří se snaží v určitých věcech přebírat otěže v situacích, kdy se domnívají, že vláda daný problém nezvládá. Vláda musí předcházet situacím, jako byly nepokoje v roce 2011 ve Varnsdorfu, které vyústily z neřešené situace ohledně zvýšení kriminality a nastěhování nepřizpůsobivých občanů. Spolu s tím je propojený i problém týkající se neoprávněného pobírání sociálních dávek. Dochází k tomu, že společnost se vůči tomuto jednání vyhrazuje, a pokud se daná problém nezlepší, může dojít k demonstracím a nepokojům. Vláda by měla do budoucna zavést opatření, aby nedocházelo k neoprávněnému čerpání dávek ze státní kasy.

Z analýzy demografického vývoje můžeme konstatovat, že situace do budoucna není nijak příznivá. I v tomto případě má vláda ČR na čem pracovat a co vylepšovat, abychom předešli budoucím problémům v této problematice. Jako řešení dané situace může být to, co je navrženo v praktické části u problematiky demografického vývoje.

Cílem této práce bylo definovat bezpečnostní vývoj v rámci ČR a prognózovat jednotlivé hrozby týkající se socio-ekonomických výsledků.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] FRANK, Libor. *Bezpečnostní prostředí České republiky*. 2003, 14 s.
- [2] *Zpráva o stavu zajištění bezpečnosti České republiky*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2006, 67 s. ISBN 80-867-3491-9.
- [3] FRANK, Libor. *Analýza a predikce bezpečnostních hrozeb a rizik v České republice*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/16735/fss_r/disertacni_prace.pdf. Disertační práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.
- [4] Česká republika a NATO: Historie vztahů ČR se Severoatlantickou aliancí. *Česká republika a NATO* [online]. [2010] [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/ceska-republika-a-nato-0us-na_zpravy.aspx?y=na_summit/cr-a-nato.htm
- [5] Historie vstupu ČR do EU: Co všechno předcházelo vstupu ČR do EU. In: [online]. 2012 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm#zadost
- [6] Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii konané ve dnech 13.-14.06.2003. *Www.volby.cz* [online]. 2003 [cit. 2013-12-11]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ref2003/re13?xjazyk=CZ>
- [7] *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany ČR - AVIS, 2006. ISBN 80-7278-326-2.
- [8] JANOŠEC, Josef. *Hrozba a riziko v bezpečnostní terminologii*. 2010. Dostupné z: https://dspace.upce.cz/bitstream/10195/37995/1/Jano%C5%A1ecJ_HrozbaARiziko_2010.pdf
- [9] Stop korupci. In: *Stop korupci* [online]. 2010 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>
- [10] ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY. *Strategie vlády v boji s korupcí*. 2013, 106 s. Dostupné z: http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-strategie-vlady/naleta-2013-2014/Strategie-2013-a-2014---aktualni-verze_1.pdf
- [11] PETROVÁ, Martina. *Dopady korupce ve veřejné správě*. Brno, 2007. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

- [12] Protikorupční strategie. In: *Protikorupční strategie* [online]. 2013 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/protikorupcni-strategie-104809/>
- [13] Ihned.cz. *Česko je v korupčním průzkumu čtvrtou nejhorší zemí v EU* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-61786530-cesko-je-v-korupcnim-pruzkumu-ctvrtou-nejhors-i-zemi-v-eu>
- [14] VLÁDNÍ VÝBOR PRO KOORDINACI BOJE S KORUPCÍ. *Strategie vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014*. 2013. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2013-2014/strategie-vlady-v-boji-s-korupci-na-obdobi-let-2013-a-2014-104844/>
- [15] MINISTERSTVO VNITRA. *Terorismus: Definice pojmu terorismus*. 2009. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>
- [16] KRULÍK, Oldřich. Česká republika a hrozba terorismu. *Česká republika a hrozba terorismu* [online]. 2007 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/ceska-republika-a-hrozba-terorismudtv/na_analyzy.aspx?c=A070305_095233_na_analyzy_m02
- [17] MINISTERSTVO VNITRA - ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Strategie české republiky pro boj proti terorismu*. 2013
- [18] SIROVÁTKA, Tomáš. *Hodnocení efektivity programů aktivní politiky zaměstnanosti v ČR*. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006. 187, 5 s. ISBN 80-870-0706-9.
- [19] Nezaměstnanost v dubnu klesla na 7,9 procenta. *Ekonomika* [online]. 2014 [cit. 2014-05-28]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/nezamestnanost-v-dubnu-klesla-na-7-9-procenta-20140512.html>
- [20] MPSV. *Informace o vyplacených dávkách v resortu MPSV ČR v lednu 2014*. 2014
- [21] Narození a zemřelí v letech 1950 - 2010. Český statistický úřad [online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/narozeni_a_zemreli_v letech_1950_2010
- [22] JUDR. VLADIMÍR LAUCKÝ. *Bezpečnostní futurologie*. Zlín, 2007.
- [23] POTŮČEK, Martin. *Manuál prognostických metod*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006.

- [24] CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Názor na rozšířenost a míru korupce u veřejných činitelů a institucí – březen 2014*. 2014.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
NATO	Severoatlantická aliance (North Atlantic Treaty Organization)
OSN	Organizace spojených národů
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
HDP	Hrubý domácí produkt
USA	Spojené státy americké (United States of America)
ČSÚ	Český statistický úřad
IT	Informační technologie

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1.: Mapa Evropy – teroristické útoky v jednotlivých státech. [17]	24
Obr. 2.: nezaměstnanost dle jednotlivých krajů. [19]	28
Graf 1.: HDP v ČR od roku 2004 do 2012. [2].....	14
Graf 2.: Evidence uchazečů o zaměstnání dle registru Úřadů práce. [18].....	27
Graf 3.: Narození a zemřelí z hlediska území ČR – časová osa. [21]	33
Graf 4.: Rozšířenost braní úplatků a korupce mezi veřejnými činiteli. [24]	39
Graf 5.: Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života. [24].....	40

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.: Výsledky referenda o vstupu ČR do EU. [5].....	13
Tabulka 2.: Konkurenceschopnost ČR dle jednotlivých kritérií. [10].....	18
Tabulka 3.: Nezaměstnanost v dubnu 2014 podle krajů.[19]	28
Tabulka 4.: Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče. [20]	32
Tabulka 5.: Míra korupce v institucích a oblastech veřejného života (časové srovnání průměrných známek). [24]	41

SEZNAM VZORCŮ

Vzorec 1.: Výpočet míry nezaměstnanosti	25
---	----